

Slovenski VESTNIK

Nacistične korenine koroške sedanjosti
(Poročila na 2. in 5. strani)

Poštni urad 9020 Celovec
Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort Klagenfurt

Posamezni izvod 7 šilingov
mesečna naročnina 25 šilingov
celoletna naročnina 250 šilingov
za Jugoslavijo letno 5000 dinarjev

P. b. b.

LETNIK XLII.

CELOVEC, PETEK 15. MAJ 1987

ŠTEV. 20 (2327)

Po razgovoru s konclerjem:

Dogovorjena pogajanja nova priložnost?

Ustanovitev posebne delovne komisije pri Uradu zveznega kanclerja, v kateri bodo sodelovali ministri Löschnak in Neisser kot predstavnika obeh koalicijskih strank, zastopnik ustavne službe ter predstavniki osrednjih organizacij koroških Slovencev. Ta komisija naj bi do jeseni izdelala operativne predloge za reševanje odprtih vprašanj.

Tako bi lahko na kratko zajeli glavne rezultate prvega uradnega razgovora, ki ga je imel minuli petek zvezni kancler dr. Franz Vranitzky s predstavniki slovenskih osrednjih organizacij.

Slovenska delagacija, v kateri so bili Feliks Wieser in Marjan Sturm za ZSO, Matevž Grilec in Franc Wedenig za NSKS, predsednik Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju Stanko Gregorič ter poslanec zeleno-alternativne liste Karel Smolle, je kanclerja seznanila s trenutnim položajem slovenske narodne skupnosti na Koroškem in mu razložila njene potrebe in predloge. Poudarjeno je bilo, da je kljub ponovnim opozorilom slej ko prej vrsta problemov neresenih – od dvojezične trgovske

akademije do otroških vrtcev pa od enakopravnostnega upoštevanja pri oddajah radia in televizije do državne podpore za kulturne dejavnosti manjšine. Glede osnovnega šolstva pa je delegacija naglasila, da koroški Slovenci vztrajajo pri skupnem dvojezičnem šolstvu, ki ga je treba izpopolniti in izboljšati.

Kancler Vranitzky je po enournem razgovoru izrazil določen optimizem, pri čemer je menil, da mu je z dogovorom o komisiji uspelo premakniti dosednji zastoj. Sicer pa je poudaril, da bi morali ob koncu dvajsetega stoletja v tako majhni državi, kot je Avstrija, ob vseh problemih, ki jih ima, rešiti tudi manjšinsko vprašanje. „Če pa bi se izkazalo, da v tem vpra-

šanju nismo sposobni najti skupne rešitve, bodo drugi začeli dvomiti o naši sposobnosti reševanja veliko hujših problemov, ki nas še čakajo,“ je dejal kancler, ki je posebej glede šolskega vprašanja še dodal, da model, ki ga je izdelala koroška pedagoška komisija in so ga podprle vse tri deželnozborske stranke, v sedanji obliki ni sprejemljiv, temveč je potreben temeljitih sprememb.

Svojo oceno razgovora s kanclerjem so podali tudi predstavniki slovenskih organizacij (tozadevno izjavo predsednika ZSO Feliksa Wieserja objavljamo na posebnem mestu – op. ured.). Predsednik NSKS Matevž Grilec je med drugim opozoril, da bo od rezultatov delovne skupine, za katero so se dogovorili s kanclerjem, odvisna tudi odločitev glede vstopa v svetovet. Tajnik ZSO Marjan Sturm je v zvezi z novo delovno skupino dejal, da koroški Slovenci od sedanje vladne koalicije pričakujemo vsebinsko nove rešitve, ki ne bodo pogojene z nacionalistično ožino, v katero je vjeta narodnostna politika na Koroškem. Vstop v svetovet pa bi bil po njegovem mnenju možen le, če bi to olajšalo reševanje problemov v skladu z voljo in interesi narodne skupnosti. Povezavo med reševanjem odprtih vprašanj in vstopom v svetovet je nakažal tudi poslanec Smolle, ki je dejal, da bo od uspešnega dela nove komisije odvisno, ali se bomo koroški Slovenci po dolgotrajnih diskusijah zdaj dejansko odločili za sodelovanje v svetovetih – za korak, ki ga je on sam pod določenimi pogoji že vedno zagovarjal.

Dokončno sodbo o novi priložnosti za reševanje odprtih manjšinskih vprašanj bo seveda izrekla šele bodočnost – namreč potek in rezultati pogajanj v omenjeni delovni skupini. Koroški Slovenci smo tudi tokrat poudarili svojo pripravljenost za konstruktivno sodelovanje. Zdaj je v prvi vrsti odvisno od vlade, ali bo dialog dobil novo kvaliteto in s tem izgled za uspeh, ali pa bo spet ostalo le pri spodletel poskusu.

Avstrijska državna pogodba in z njo 7. člen ni samo „Magna Charta“ torej Velika listina koroških Slovencev v prizadevanjih za uresničevanje narodnostnih pravic, temveč je tudi simbol zmage nad nacizmom, simbol svobode, demokracije in neodvisnosti.

Koroški Slovenci smo ponosni, da so protifašistični borci, partizani, s svojim bojem prispevali k zmagi nad nacizmom in s tem k državni pogodbi, k neodvisnosti in suverenosti Avstrije. Saj je Moskovska deklaracija iz leta 1943 kot pogoj za neodvisnost in suverenost od Avstrije izrecno zahtevala njen lastni prispevek za osvoboditev. Koroški partizani so skupaj z mnogimi borci avstrijske in drugih narodnosti to zahtevo častno izpolnili.

Tega zgodovinskega dejstva in teh zaslug koroškim Slovincem in sploh vsem antifašistom nihče ne more vzeti, pa čeprav javno mnenje na Koroškem ustvarja drugačno sliko, čeprav danes določeni krogi v deželi blatijo protifašistične borce in žrtve nacizma, blatijo vse tiste, ki so že v

letih 1942 do 1945 vedeli za svoje dolžnosti. Zgodovinsko dejstvo je, da je nemški nacionalizem na Koroškem v letu 1938 neposredno prešel v strukture nacionalsocializma. Nikogar ne kritiziramo, ki je v tedanjih časih pač iz takih ali drugačnih razlogov sodeloval ali moral sodelovati

v teh strukturah. ostro pa zavračamo tiste, ki še danes, več kot 40 let po drugi svetovni vojni, govorijo o svojih „junaštvih“ v nemški vojski ali se izgovarjajo, da so izpolnjevali le svojo dolžnost.

Na Koroškem prav v zadnjem času opazujemo določeno renesanso nemškonacionalne miselnosti in to v tem smislu, da se bolj ali manj odkrito dela za rehabilitacijo fašističnega obdobja v zgodovini naše dežele. To se prične pri zlogasnih srečanjih bivših SS-ovcev, sega preko časopisov in odlikovanja vidnih nacistov in dosega višek v škandalozni

V Dobrli vasi obnovili zadrugo!

V soboto so v Dobrli vasi odprli slovensko kmečko-gospodarsko zadrugo. Sicer je bila to ponovna otvoritev zadruge v tem južnokoroškem kraju, saj je bila zadruga v Dobrli vasi prvič ustanovljena leta 1948. Zaradi premočne konkurence je morala tedaj svoje poslovanje ukiniti. Zdaj se je našlo več iniciativnih domačinov, ki so z reorganizacijo zadruge prispevali k temu, da bodo kmetje iz Dobrle vasi, Žitare vasi in Škocijana lahko nakupovali v domačem kraju (Berite poročilo na 5. strani).

„Odmev bi bil izredno negativen“ Potrč in Schantl o šolstvu in gospodarskem sodelovanju

„Izredno negativno bi prav gotovo odjeknilo v Sloveniji in Jugoslaviji uvažanje koroškega pedagoškega modela proti volji narodne skupnosti“, je prejšnji teden v Celovcu povedal Marjan Potrč, predsednik slovenske skupščine. To bi imelo zelo neugoden odmev tudi v uradni politiki. Svojo jasno obrazložitve stališča Slovenije do koroške manjšinske politike je Potrč podkrepil še s prošnjo gostiteljem – predstavnikom koroškega deželnega zbora – naj jim razložijo in tolmačijo vzroke in stališča za sprejetje koroškega pedagoškega modela v Koroškem deželnem zboru.

Josef Schantl, predsednik Koroškega deželnega zbora, pa je v odgovoru dejal: „Morem samo poročati o nastanku sklepa, ga obrazložiti in se postaviti za sklep deželnega zbora“. Delegacija slovenskih parlamentarcev je torej dobila neposredno pojasnilo o nespremenjeni koroški drži do manjšinskega šolstva, „kjer ni važna samo zunanost, temveč je treba videti tudi vsebino.“ (Schantl). Koroška stran pa je z določenim presenečenjem poslušala jasne besede predsednika Potrča, ki je v zvezi s šolskim vprašanjem še enkrat poudaril, da je Jugoslavija s podpisnicami državne pogodbe in je s tem prevzela tudi določene obveze in pravice v zvezi z zaščito manjšine.

Pravtako je odjeknila ugotovitev Potrča, da je manjšinsko vprašanje pač preizkusni kamen odnosov, še posebno, ker so koroški časopisi v zadnjem času pisali predvsem o zadržanosti Slovenije in o tem, da šolsko vprašanje ni več „vroče železo“.

V ostalem sta Schantl in Potrč soglasno ugotavljala, da so gospodarski in drugi odnosi med obema deželama oz. državama zelo razveseljivi. Industrijska kooperacija poteka normalno, mešana podjetja so ena izmed oblik sodelovanja, glede sredstev, ki jih potrebuje tovarna Obir za boljšo zaščito okolja, pa je Koroška zagotovila, da bo Obir obravnavala enako kot vsa podobna podjetja. Delegaciji sta razpravljali tudi o boljšem sodelovanju v turizmu (skupno reklamiranje, boljše izkoriščanje letališča Brnik), za zmanjšanje deficita v blagovni menjavi pa je slovenska stran predlagala olajšane carinske pogoje za plasiranje jugoslovanskega blaga v Avstriji.

Skupščinska delegacija se je srečala tudi s predstavniki obeh političnih osrednjih organizacij koroških Slovencev in zavzeto razpravljala o šolskih, kulturnih in gospodarskih vprašanjih skupnega kulturnega prostora.

PREBERITE

na strani

- 2 Šentjakob: Zapisega vojakov pred simbolom nemškega nacionalizma?
- 2 Dunajski simpozij o manjšinski problematiki na Koroškem
- 3 Koncertna dejavnost v Pliberku
- 4 Materinske proslave
- 5 Nacisti – borci za osvoboditev Avstrije?
- 6,7 Vseavstrijska podpora skupni dvojezični šoli
- 8 Indijanci za bojkot olimpijskih iger Calgary 88

Ob obletnici državne pogodbe: S šolskim vprašanjem je na dnevnem redu tudi vprašanje demokracije

tako, kakor obžalujemo vse žrtve druge svetovne vojne, kajti vsaka žrtev je bila žrtev preveč. Toda na drugi strani moramo vedeti, da so mnogi izmed tistih, ki jih naštevamo Mack, že v 30-tih letih vstopili v takrat še ilegalno nacionalsocialistično stranko ter so pozneje sodelovali pri izseljevanju koroških Slovencev in pri zasledovanju odporniškega gibanja. Višek nesramnosti pa je, da je koroški mali časopis, ki je objavil predlog za odlikovanja, zapisal enemu izmed predlaganih kot poklicno označbo „uradnik gestapa“ prav tako nedolžno, kot bi

zahtevi nekega L. Macka po odlikovanju tistih, ki so v zadnjih dneh vojne (in druga svetovna vojna se je v Evropi več dni po 8. maju končala prav na Koroškem) prišli ob življenje, za zasluge za osvoboditev Avstrije.

Obžalujemo njihovo smrt ravno

šlo za kakšnega uslužbenca recimo celovškega magistrata.

Vse te ljudi pa naj bi za „zasluge za osvoboditev Avstrije“ odlikoval zvezni predsednik Waldheim, ki je s svojo preteklostjo tudi sam postal veliko breme za mednarodni ugled naše države. Res pravi predlog ob pravem času!

Očitno je, da polpretekla zgodovina prehiteva Koroško, zato ni naključje, da prav v tem trenutku določeni krogi zahtevajo segregacijo in ločevanje v šolah. Ta zahteva ima svoje korenine v nemškonacionalni miselnosti v deželi in koroški Slovenci se bomo potrudili, da bomo demokratični Avstriji pojasnili, kdo stoji za zahtevami po šolskem apartheidu in kakšne zgodovinske korenine ima. Kajti iz zgodovinskih izkušenj vemo, da je bil nemški nacionalizem na Koroškem vedno usmerjen tudi proti Avstriji. Zato je s šolskim vprašanjem na dnevnem redu tudi vprašanje demokracije in v tem smislu tudi vprašanje državne pogodbe in 7. člena, vprašanje mirnega sožitja obeh narodov v deželi.

M. St.

ŠKANDAL!

Avstrijska vojska – za nemško Koroško?

Pred zgornjo „spominsko ploščo“ bo danes zvečer moralo zapriseči okoli 1500 vojakov na avstrijsko ustavo. Prav na tisto torej, ki obvezuje Avstrijo, da bi morala prepovedati vsakršno politično agitacijo v smislu nacionalsocializma, saj je prav antifašistični boj koroških Slovencev in avstrijskih demokratov šele omogočil, da je postala Avstrija po anšlusu in zlomu velenemškega rajha spet svobodna in neodvisna. Prav to antifašistično izročilo avstrijske države pogodbe pa uradna Avstrija vedno spet blati in zatajuje, medtem ko desnoekstremne in

nemškonacionalne sile podpihuje. To dokazujejo udeležbe vidnih politikov na raznih srečanjih SS-Kameradschafta, avstrijskega Turnerbunda, na srečanjih Ritterkreuzträgerjev, na Ulrichsbergu... Pa tudi prav Šentjakob v Rožu je doživel v zadnjih letih že dosti takih prireditvev.

Začelo pa se je že leta 1937, ko so ob odkritju šentjakobškega spomenika bili med govorniki tedaj še ilegalni nacisti, za časa hitlerjevega divjanja pa je bil npr. vodja tedanje prireditve Karl Fritz SS-Obersturmbannführer, slavnostnega govor-

nika otvoritvene prireditve leta 1937 Maier-Kaibitsch pa gotovo ni treba več posebej predstavljati. In na tem spomeniku je tudi tabla, ki jasno potrjuje politično mišljenje tistih, ki so ta spomenik postavili. Napis „Für ein deutsches Kärnten fanden den Helden Tod im Rosental“ (za nemško Koroško so našli herojsko smrt v Rožni dolini) je zgovoren dokaz za to, da je ta spomenik čisto v smislu voditelja abwehrkampfa Steinacherja, ki se je že tedaj po lastnih izjavah boril za Nemčijo, ne pa za Avstrijo. Zato tudi ni čuda, da so ilegalni nacisti pojmovali odkritje spomenika leta 1937 kot svojo zadevo, kar so podkrepili tudi s tem, da je močna delegacija ilegalnih nacistov marširala ob otvoritvi. Pa tudi ni slučaj, da so imela prav združenja in organizacije, ki hočejo zastrupiti klimo med narodnimi skupinami na Koroškem, svoje prireditve v zadnjih letih prav pred tem spomenikom, in prav tako tudi ni čuda, če je npr. predsednik FP Jörg Haider prav pred tem spomenikom dal svojo politično napoved: „Koroška bo šele svobodna, če bo nemška!“

Prav pred tem protustavnim spomenikom pa bodo danes zaprisegli avstrijski vojaki, tista vojska, ki bi morala skrbeti za integriteto Avstrije. To pomeni jasno kršenje ustavnih določil, hkrati pa tudi zlorabo avstrijske vojske za nemškonacio-

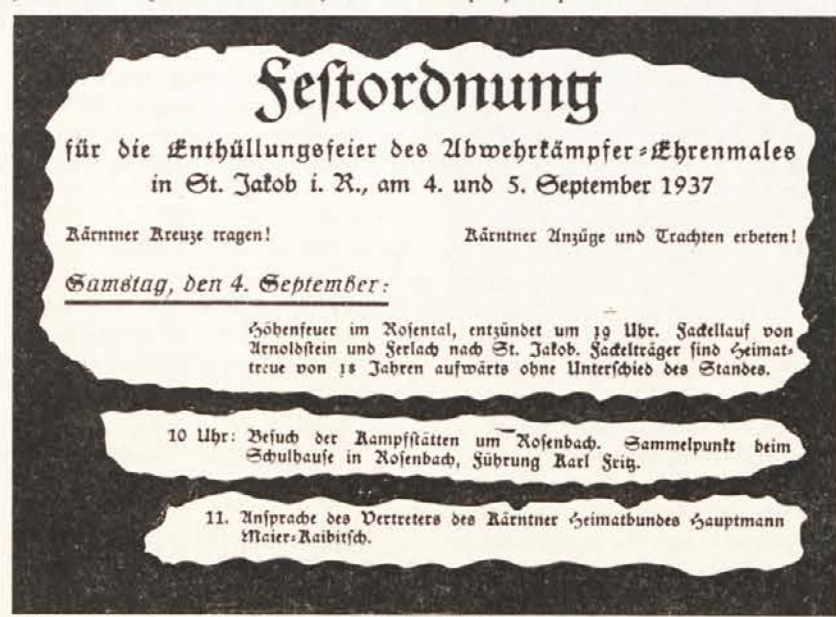
nale, protiaustrijske namene. To pa je tem bolj hudo, ker obstajajo prav v občini Šentjakob spomeniki, ki spominjajo na tiste, ki niso padli v boju za nemški rajh ali za „nemško“ Avstrijo, temveč za osvoboditev Avstrije izpod jarma nacionalsocializma.

Na ta dejstva opozarjata tudi SPD „Rož“ v Šentjakobu in krajevna organizacija KPA v skupnem letaku gospodinjstvom, v katerem tudi protestirata proti zlorabi vojske ter

zahtevata, da namenijo polaganje vencev pred spomenike borcev za osvoboditev Avstrije žrtvam nečloveške, z nemškim nacionalizmom povezane politike. SPD „Rož“ in KPA pa protestirata tudi proti zadržanju župana, ki bi se moral kot politični predstavnik dvojezične občine zavzemati za mirno sožitje obeh narodnih skupin, ne pa se zavzemati za pospeševanje nemškonacionalne, proti mirnemu sožitju naperjene politike.

Izjava ZSO

Prireditve v Šentjakobu se uvršča med tiste prireditve, katerih je v zadnjem času na Koroškem vedno več in ki potekajo v več ali manj odkritem vzdušju nemškega nacionalizma. Spomenik, ki je namenjen vsem tistim, ki so padli za nemško Koroško, ni samo provokacija za koroške Slovence, temveč tudi za vso demokratično Koroško in Avstrijo. Spomenik je bil namreč postavljen v duhu nacizma in antiavstrijstva, kajti sile, ki so stale za tem spomenikom, so bile hkrati tudi grobojnice prve avstrijske republike. Zato je toliko bolj škandalozno, da bo avstrijska vojska, po ustavi zadolžena braniti svobodno, neodvisno in antifašistično Avstrijo, imela pred spomenikom prireditve, na kateri bodo vojaki dali svojo vojaško zaoznanje. Ravno nerazčističen odnos do preteklosti je v zadnjem času v mednarodni javnosti ob primeru zveznega predsednika Waldheima razburkal duhove. Zato je neodgovorno, da ravno v teh dneh organizirajo vojaško zaprisego v Šentjakobu in s tem riskirajo, da bo mednarodni ugled naše dežele utrpel še večjo škodo. Zato pozivamo zveznega predsednika Waldheima kot vrhovnega poveljnika avstrijske vojske, da to prireditve prepreči v interesu Koroške, v interesu Avstrije in ne nazadnje tudi v svojem lastnem interesu.

Faksimile letaka za odkritje spomenika leta 1937

Dunajski simpozij o koroški manjšinski problematiki

Preprečimo povratek v srednji vek

Simpozij, ki ga je organiziralo študentsko zastopstvo fakultete za duhovne vede dunajske univerze, je v dvodnevem sporedu referatov in delovnih krožkov nakazal razsežnosti koroškega narodnostnega konflikta ter mehanizme protimanjšinskega delovanja tako skrajno desničarskih in nemškonacionalnih krogov kakor tudi uradne deželne politike na Koroškem.

V petek 8. maja so bila na sporedu uvodna predavanja predstavnikov manjšine ter univerzitetnih strokovnjakov.

Vodja Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu, dr. Avgustin Malle, je opisal potek in trenutno stanje razprav o skupni dvojezični šoli. Zahteve koroških svobodnjakov in KHD-ja po ločevanju so do leta 1985 tudi nekateri koroški uradni krogi še označevali kot segregacijske. Takrat ustanovljeni zvezni strokovni komisiji – pedagoška in pravna – s svojimi izsledki vendar nista mogli zadovoljiti želja koroških strank, ki so pričakovale nekaj argumentov za nekakšen prikrit način ločevanja. Tako je kmalu navrh anonimna komisija KHD-ja izdelala (modificirano) ločevalni model, ki se je dejansko le malo razlikoval od nekaj tednov pozneje predstavljenega modela uradne deželne komisije. Le-ta je torej (po naročilu strank) izdelala predlog, ki v bistvu ustreza željam KHD-ja.

Tajnik ZSO, dr. Marjam Sturm, je ta izvajanja dopolnil še z razmišljanji o splošnem ozadju in zgodovini narodnostnega konflikta na Koroškem, ki da je dejansko zgodovina germanizacije, pogojene predvsem prek gospodarskih in političnih interesov. Vloga nemškega nacionalizma in razvoj manjšinskega konflikta na Koroškem sta kristalizirani točki za deničarski trend ter reakcionarno in fašistoidno ideologijo.

Izpolnjevanje dolžnosti in biološka čistost

Popolnoma nov pogled v kontinuiteto protislovenskih ideologij je podal univ. profesor za humano biologijo na Dunaju, dr. Horst Seidler, v akademsko izvrstno izpolnjenem referatu. Začenši z oceno (trenutno „popolnoma“) pojma „izpolnjevanja dolžnosti“, ki da očitno danes ne služi spoznavanju, marveč opravičevanju preteklosti, konkretno torej opravičevanju fašizma, je dokumentiral nacionalsocialistično rasno ideologijo in delitev ljudi v biološko čiste nordijske tipe in biološko nečiste, manjvredne tipe, na primer Žide ali Slovence. Zadnje so po tekratni dikciji označevali z vzhodnim tipom, za katerega naj bi bilo karakteristično, da je zavirljiv in da tendira k boljševidnosti. Čeprav so Slovence najprej po nacistični zakonodaji ocenili kot arijcem podoben tipus, so kljub temu leta 1941 – po izsledkih in naročilih posebne komisije – začeli z deportacijami; na Koroškem je ta komisija ocenila 90% Slovencev kot „eindeutschungsfähig...“

Profesor Seidler je s tem v zvezi podčrtal vprašanje o tem, kakšne notranje posledice so ta dogajanja zapustila v prizadetih ljudeh in v kakšnih psihičnih situacijah se nahajajo pripadniki manjšine (tako mlajše

kot starejše generacije) v današnjem času navala na dvojezične napise in ponavljajočih se restrikcij glede uporabe slovenskega jezika. Avstrija da ni samo marsikaj „pozabila“, ampak da mnogočesa sploh ni vzela na znanje in tako očitno sploh ni v stanju razumeti nekaterih – nenazadnje od negativnih izkušenj v 3. rajhu pogojenih – reakcij z zelo predirljivimi dejstvi: tudi danes nadvse vpliven del politične javnosti postavlja Slovence ob rob. Ali so to zdaj

V okviru simpozija je bila tudi podijska diskusija o slovenskem vprašanju. (foto: Peter Tyran)

Desetletja so nam trobili, kakšna vzorna demokracija so ZDA. Vse, kar prihaja od tam, je nebeška mana. Rešili so nas najprej nacionalsocializma in nato – kar je še bolj važno – tudi komunizma. Dobrote Marshallovega plana, Coca cola, bombe v Koreji, strupeni plini v Vietnamu, peršing rakete v zahodni Evropi, orožje za morilske tolpe v Nikaragvi: vse v prid svobodi zahodnega sveta, vse v prid obrambi pred komunistično nevarnostjo.

V tem smislu je pisal časopis z velikim obzorjem, kakor se rad imenuje, pod glavnim urednikom Schulmeisterom; tako je pisal list malega formata z uredniškim posadkom od Staberla do samozvanega koroškega kulturnega papeža Finka; tako je zvenelo dan za dnem iz ust avstrijskih radijskih in televizijskih komentatorjev od Alfonsa Dalme tja do Klause Emmericha.

In kaj šele notranja demokracija v ZDA, kako ta funkcionira, da je zgled svobodnemu svetu, upanje suženjem za železno zaveso. Ameriški predsednik, senat in kongres si medsebojno gledajo na prste in se stalno kontrolirajo; če to ne zadostuje, je tam še neodvisno pravništvo, ki lahko vse prepreči ali zapove; in če tudi to

odkrito protimanjšinske sile, ki uporabljajo psovko „titopartizani“ ali pa mnogi mediji, ki enostransko in zavajalno konstruirajo „beograjsko orientacijo“ koroških Slovencev ter nekakšno njihovo projugoslovansko držo – oboje implicira misel, da se manjšina samo navidezno priznava k Avstriji in da je pravzaprav le tuj in sovražen element v deželi. Krog je iznenada spet zaključen z „ugotovitvijo“ nacionalsocialistične rasne ideologije: tendenca vzhodnega, slovanskega tipa k boljševidnosti... Da je ta miselnost tudi danes skoraj še dobesedno navzoča, dokazujejo statuti Scrinzijske stranke NFA (Neue frei-

(dalje na 7. strani)

Haider naj pove resnico!

Odkar se je Jörg Haider skobalcal na predsedniški stolček svobodnjaške stranke, spada med njegove posebno priljubljene „konjičke“, da na vse strani grozi s tožbami in z obtožbami. Tudi svojo zadnjo tiskovno konferenco v Celovcu je izkoristil za negovanje tega svojega „hobbyja“: medtem ko je hamesniku deželnega glavarja Frühbauerju napovedal tožbo v zvezi z beljaško tovarno celuloze, je kanclerja Vranitzkega obtožil kršitve pogodbe in to v zvezi z zadnjim razgovorom s predstavniki koroških Slovencev, kjer je bila domenjena ustanovitev posebne delovne skupine, ki naj bi obravnavala odprta vprašanja slovenske manjšine, predvsem šolsko problematiko.

Pa se je puščica, ki jo je Haider izstrelil proti kanclerju, spremenila v bumerang. Kajli kršitev pogodbe (beri: tristrankarskega pakta iz leta 1976) je davno pred Vranitzkym zagrešila prav Haiderjeva stranka, ko je že pred leti kot prva zahtevala spremembo manjšinskošolskega zakona.

Če pa je mislil Haider še kakšno drugo pogodbo, potem more biti to le

tajen dogovor – in tedaj so seveda odveč vse komisije in delovne skupine, če je rešitev že vnaprej dogovorjena in sklenjena. Zato Haiderja javno pozivamo, da pride na dan z resnico; manjšinska vprašanja se nam zdijo preveč važna, da bi mogli mirno gledati, kako nekateri ljudje ob njih zadoščajo svojim osebnim nagnjenjem.

Sicer pa odgovor na vprašanje, kako se ljudje Haiderjevega kova sploh morejo uveljavljati, najdemo v izsledkih, do katerih je prišla skupina južnotirolskih akademikov, ki je raziskovala vzroke za naraščanje nacionalsocializma in neofašizma na Južnem Tirolskem. Ugotovili so namreč: čim nižje je stanje izobrazbe in obveščenosti, čim slabši je socialni položaj in znanje jezikov, tem bolj negativen je odnos do manjšinske zaščite in močnejše je nacionalsocialistično naziranje. Podobna raziskava bi gotovo tudi na Koroškem privedla do zanimivih ugotovitev – ne bi prvič odkrila, da nacionalsocialističnim geslom sledijo samo ljudje, ki so slabo ali enostransko seznanjeni s problematiko in njenih ozadij sploh ne poznajo.

Waldheim: tožba ali odstop?

pokaže na televizorju Klaus Emmerich s kislim obrazom in sveto jezo v glasu, ko citira Sveto pismo „Odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo!“ (Luka 23, 34).

Kaj se je zgodilo? „Človeku, ki mu svet zaupa“, je ameriška vlada prepovedala vstop v ZDA, ker obstaja upravičen sum – tako ameriške oblasti – da je bil zapleten v vojne zločine v Jugoslaviji in Grčiji.

Ne, take nevhvalečnosti si Avstrija res ni zaslužila. Je mar premalo ritualizirala pred ameriški oblastmi, je bila kdajkoli dvomljiva nevtralna zaveznica ZDA v koncertu mednarodne politike? Si mar niso Schulmei-

Waldheimu nedolžno vest, zdaj je vsa uradna Amerika na tej liniji: predsednik Reagan, kongres, senat, sodišča, tisk – vse v rokah določene „lobby“, kakor se je izrazil Otto Schulmeister, da ne bi obsojal „svetovnega židovstva“ in se tako izpostavljal očitku antisemitizma.

Vsa zatiranje, da bo ta „kampa“ po volitvah sama od sebe propadla; vse denuncije, da je ta „kampa“ samo delo nekaterih židovskih zlobnežev na pobudo avstrijskega socialista, vse to se je izjalovilo. Celotni heroični rešilni poskus predstavnika Centra narodnih skupnosti v Avstriji pod vodstvom poslanca

Smolleta, ki je – kakor je takrat poročal „Profil“ – obiskalo Waldheima, da bi mu izstavilo čisto vest, se je izkazal zaman.

Očitno bomo morali v prihodnosti živeti s predsednikom, ki se ga svet izogiba kakor kuge, kot je tozadevno pisal neki nizozemski tednik: v ZDA ne sme, Kanada je ameriški ukrep pozdravila, belgijski kralj je dal jasno vedeti, da Waldheim pri njem ni zaželen, Velika Britanija je sporočila, da ne pričakuje obiska avstrijskega predsednika; dobrodošel je doslej samo v Jordaniji in na Madžarskem.

Največja usluga, ki bi jo lahko storil Waldheim Avstriji in avstrijskemu ljudstvu, bi prav gotovo bil njegov odstop. Ker pa tega ni pričakovati, ostane – tako zatirajo strokovnjaki – edina možnost, da toži ameriške oblasti oz. ameriški tisk zaradi obrekovanja, če ima res čisto vest. Za ta korak pa se doslej še ni mogel prav odločiti, menda zato, ker je preveč ponosen in se noče pravdati z vsakim novinarjem. Argument, ki je vse prej kot prepričljiv. Tak ponos ga je verjetno odlikoval že med drugo svetovno vojno, ko je deloval kot nemški oficir v Jugoslaviji in Grčiji.

fra-ter

Koncertna dejavnost v Pliberku

Vigredni koncert „Podjune“

Mešani pevski zbor „Podjuna-Pliberk“ je tudi letos vabil na že tradicionalni vigredni koncert k Schwarzu. S prebujeno spomladjo si pliberški pevci tudi z domačo pesmijo zbirajo novih moči za poletje in za bodočnost.

Predsednik zbora, ravnatelj glavne šole Herman Germ, je pozdravil navzoče in jim izrekel pristrčno dobrodošlico.

„Podjuna“ je sestavila zanimiv spored in privabila mnogo ljubiteljev pevske in instrumentalne glasbe. Le malokdaj je slišati ob takem koncertu toliko pohval in simpatij do zborov, pa najsi je bil to MePZ „Podjuna“, katerega vodi znani strokovnjak Tone Ivartnik, otroški mladinski zbor Mlada Podjuna, ki ga uspešno vodi Mira Zdovec, Tamburaški ansambel iz Loč, pod vodstvom Erike Wrolich ali ansambel flavtistov iz pliberške glasbene šole pod vodstvom Hilde Logar.

Posebno všeč je bila navzočim „Mlada Podjuna“ s svojimi pristnimi pesmicami, deklamacijami in ljubkostjo, katero more posredovati le otroško srce. Kot mlade lastovke so zapeli ti mladi pevci in pevke, ki so lahko odpirali srca navzočih. Prepričani smo in upamo, da nam bo ta mladi rod še večkrat v dostikrat mračno vsakdanjost prinesel teh

pomladnih žarkov in da nam te „lastovke“ nikoli ne bodo odletele.

Koncert je bil obenem posvečen materinskemu dnevu, kar so izražale tudi deklamacije. Posebno pristrčno pa je bilo, ko so navzočim mamicam dekleta „Mlade Podjune“ delili rdeče nageljne, ki jih je darovala Posojilnica Pliberk.

Z velikim zadovoljstvom smo se vračali na svoje domove, polni lepih trenutkov. Iskrena hvala vsem prirediteljem koncerta in vsem nastopajočim.

Škoda je le, da se ob tem lepem vigrednem koncertu nihče ni spomnil še enega našega velikega praznika, ki smo ga praznovali prav na 8. maj, ko smo pred 42. leti premagali rjavo tiranijo in postali spet svobodni. Takrat je, naša prepovedana pesem spet zadonela in naše zatirano ljudstvo od Podjune, preko Roža do Zilje se je veselilo lepših dni.

Dajmo mladim tudi to sporočilo. Prepričan sem, da bodo potem še bolj in zavestneje zapeli, kot takrat, ko smo praznovali naš veliki maj.

-ikej

V soboto:

Gostovanje zbora iz Izole

Jutri bo v Schwarzlovi dvorani v Pliberku drugi koncertni dogodek v teku enega tedna. Slovensko prosvetno društvo Edinost iz Pliberka je povabilo na koncertno prireditev mešani pevski zbor Skupnosti Italijanov iz Izole in moški pevski zbor Libela iz Celja. Skupaj z njimi pa bo nastopil tudi domači moški pevski zbor Foltej Hartman.

Znano je, da zbor „Foltej Hartman“ že dalj časa sodeluje na pevskih srečanjih „Primorska poje“ in tako spoznava pevske skupine Slovencev iz Italije in italijanske iz Jugoslavije. Mešani pevski zbor Skupnosti

Italijanov iz Izole je eden izmed zborov, ki sodeluje na pevskem srečanju Primorcev, jutri pa se bo prvič predstavil v Pliberku.

Zbor je bil ustanovljen leta 1975 in ga od 1980 naprej vodi zborovodja Claudio Struthoff, docent na konzervatoriju „Giuseppe Tartini“ v Trstu. Šteje okrog petdeset pevcev. Njegov repertoar vsebuje polifonske skladbe kot tudi narodne pesmi raznih dežel Evrope in izven nje, ki jih poje v izvornem jeziku. Tako poje zbor v 9 jezikih!

Ne zamudite izrednega koncerta!

Mednarodni gledališki teden „Spectrum 87“

Od nedelje 17. 5. do petka 22. 5. bo Beljak skorajda prekipel od gledaliških predstav. Osmič je na sporedu mednarodni gledališki teden „Spectrum 87“. Spored obsega 32 predstav, skupno bo 55 prireditev.

Letos se bo zbralo 27 ansamblov, med drugim iz Anglije, Grčije, Združenih držav Amerike, Čehoslovaške, Jugoslavije, Belgije, obeh nemških držav, Sovjetske zveze, Švedske, Francije, Švice itd. Na svoj račun bodo prišli ljubitelji plesnega gledališča, fugalnega in glasbenega teatra, in tudi gledališče mask se uveljavlja.

Prve prireditve bodo že v opoldanskih urah, nekatere pa se začnejo šele ob 23.00. Mednarodni umetniki bodo nastopali v veliki dvorani in I. ter II. mestni dvorani beljaške kongresne hiše, druge uprizoritve pa bodo v delavski zbornici, v WIFI in še v drugih poslopjih.

S pantomimo in klovni za otroke med 6. in 10. letom bo nastopil „Clemils Clownzirkus“ iz Zahodnega Berlina, Münchenska skupina „Crüppel-Cabaret“ bo problematizirala o vprašanju telesno prizadetih, Francesca de

Martin in Vittorio Veneto uprizarjata „Čistilko“, nižjeavstrijski kabaretist Josef Hader ponuja svoj „Tausche Witze gegen Geld“, komorno gledališče Stok iz Züricha igra „Die Rättin“ (na podlagi besedila Günterja Grassa).

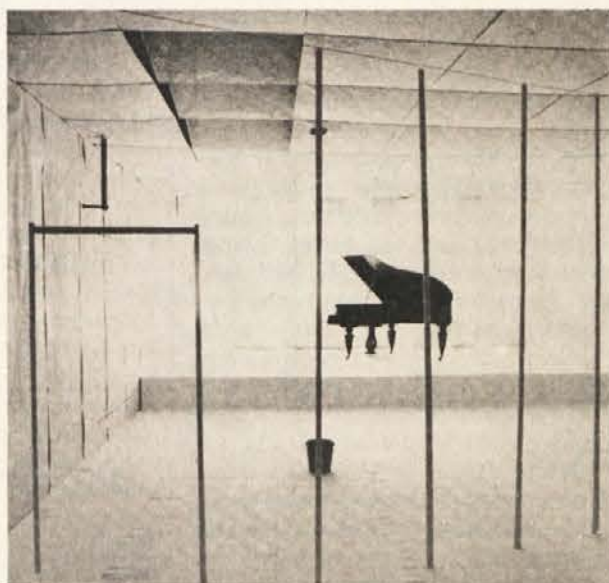
Tudi finančno je potek gledališkega tedna že zagotovljen: dežela Koroška prispeva 350.000 šilingov, iz zveznih sredstev je napovedanih 250.000 do 300.000 šilingov, mesto Beljak plača 314.000 šilingov. Pričakujejo pa okoli 10.000 obiskovalcev. Vstopnice so po 80 (za mladino) in 120 šilingov za odrasle. Pri nakupu šestih različnih vstopnic je popust pri ceni.

V torek, 19. maja 1987, bo ob 19.00 v celovski mestni hiši Avstrijsko-jugoslovansko društvo odprlo razstavo del Jožeta Tisnikarja. Razstava bo trajala do 6. junija (od ponedeljka do petka med 10-12 in 16-18, v sobotah od 10-12 ure).

UNIKUM – da ne bomo ostali kulture lačni!

Ste že slišali? Ste že občutili? Ali pa ste bili vsaj med tistimi, ki so svoječasni Uni-club na celovski univerzi pogrešali? Tisti občudovanja vredni kotiček napredne, enakopravne in razgledane kulturne dejavnosti nekje ob robu Celovca, pa vendar po svoji dejavnosti pravcato osrčje mesta. Koliko edinstvenih prireditev je bilo tam, prenekalet večer, ko si se zares oddahnil v zavesti, da si vsaj nekdo upa povabiti v to provincialno glavno mesto socialno zavzete umetnike in umetnice, take ki jim kritika vladajočega socialnega partnerstva in nemškonalno navdahnjene protimanjšinske troedinosti ni tabu, take, ki si sredi menda nemškega Celovca zaupajo zapeti in izpovedati, da „slowenisch“ ni „schiach“, temveč da je grdo in nečloveško le preganjanje dvojezičnosti... Koliko sej raznih solidarnostnih in antifasističnih komitejev je doživel ta Uni-club! – seveda preden so ga uničili.

Toda zdaj spet raste upanje, da bi utegnili nastati nekaj podobnega, da bi se v bližini univerze oz. v sodelova-

nju z njo spet rodilo novo kulturno središče. Lokacije za to so znane, čeprav so ob predstavitvi načrtovanega projekta postavili šele zamišljene nove stene iz „Obirjeve“ celuloze, vrata pa so bila iz nje izrezane luknje. Kljub temu je bilo čutili, da projekt ni iz trte izvrt, temveč da bi ob realizaciji utegnil navdahniti marsikatero obiskovalca, obiskovalko; hkrati pa bi lahko nudil tudi potrebno povezavo med znanostjo in umetnostjo... Torej: lokacije so znane, vsebinski koncept jasen in dodelan, pa tudi ime ima ta otrok: UNIKUM (univerzitetni kulturni center), znano še ni le, kako oz. ali sploh bodo javni dejavniki (de-

žela, zveza, občina, ...) pomagali, da bi iz teh celuloznih sten lahko dejansko kmalu postale prave stene, med katerimi bi se zares lahko odvijala multifunkcionalna dejavnost. Tako bi po zamisli lahko UNIKUM nudil več možnosti na raznoraznih področjih: raziskovalno delo bi lahko popestrili s spremljajočimi kulturnimi dejavnostmi, organizirali predavanja oz. povezovanje teorij s prakso bi se tako lažje razvijalo. Napram takim imenovani „visoki kulturi“ bi lahko postavili enakovreden spored in enakopravno ponudbo z rednimi nastopi „male umetnosti“ vseh vrst. Regionalna (ne samo mestna) kulturna scena bi lahko dobila nove pobude in imela bi mesto, kjer se bi lahko razvijali in nenazadnje bi imeli tudi slovenski umetniki možnost nastopanja.

Velja torej vsaj upati, da bo UNIKUM dobil potrebna sredstva za uresničitev kulturnega centra. Kdor pa hoče narediti še kaj več, pa se lahko udeleži pri nakupu „delnic“ v obliki podpore od 100 šilingov naprej. Še pa preostaja tudi še možnost, da vsak po svojih močeh prispeva k temu, da se bo potreba uresničitve tega projekta aktualizirala. Začetek je bil vsekakor spodbuden, in zavest, da je ob predstavitvi projekta v velikosti 1:1 prav na dan osvoboditve zadonela tudi slovenska pesem; da upati, da z UNIKUM-om tudi Slovenci in napredne kulture želeči ne bomo več ostajali osamljeni.

-ma

„Muca Copatarica“ v gosteh

V nedeljo in v ponedeljek bo na Južnem Koroškem gostovala otroška skupina z Ribnega pri Bledu z otroško igro „Muca Copatarica“. Vsebinska igrice je povzeta po zgodbi, ki jo je napisala Ela Peroci. Muca je dobila v Majhni vasi svoje ime zaradi tega, ker je vsem otrokom, ki so zvečer puščali copate križemkražem, te poskrila, jih počistila in zašila, da so jih otroci dobili popravljene nazaj.

Prvi nastop bo v nedeljo 17. 5. 1987 po drugi maši v Šentilju v cerkveni dvorani (prireditelj: Katoliška prosveta). Popoldne ob 15.00 pa bo nastop v farni dvorani v Šmarjeti v Rožu (prireditelj: Katoliška prosveta). V ponedeljek, 18. 5. pa so načrtovani štirje nastopi v otroških vrtcih: ob 9.00 v Šmihelu, ob 11.00 v Šentprimozu, ob 14.00 v Celovcu (Mikschallee), ob 15.30 pa v Škofičah.

Tovariško srečanje

bivših koroških partizanov

Zveza koroških partizanov vabi nekdanje borce in aktiviste s Koroške in iz Slovenije, ki so se za časa nacizma borili na Koroškem, na tradicionalno

tovariško srečanje

ki bo v nedeljo 31. maja 1987 s pričetkom ob 10. uri v gostilni Wutte (pri Lucu) v Veselah v Podjuni.

Tradicionalna srečanja – vsako peto leto je na Koroškem – so lepa priložnost, da se srečamo v tovariškem krogu in obudimo spomine na težke čase, ko smo se skupaj borili proti zločinskemu nacifšizmu. Po kratkem kulturnem sporedu bo poskrbljeno tudi za razvedrilo.

Prisrčno vabljeni!

Večer dveh Andrejev

„Odpovedujem se/igri patetičnih gest in/gledanju smešnih obrazov./Odpovedujem se/omamnim vabam življenja./Odpovedujem se/mizam razsodbe in besedam./spočetim za jalove pravde.“ To je bil eden izmed verzov, ki jih je pesnik Andrej Kokot v torek v celovski Mohorjevi knjigarni bral iz svoje zbirke „Kaplje žgoče zavesti“. Nemške prevode pa je brala mag. Andreja Zikulnig. Pesnika Kokota je Vinko Ošlak predstavil poslušalcem kot človeka, ki se niti za hip ni podal v flirt z modo, ki je pesnikovanje merila po nedostopnosti svojega jezika. Njegova teža je v tem, da sporoča, kar nosi v sebi. Ošlak je dejal: To je možat, a ne grob; žalosten, a ne žaloben; otožen, a ne svetobolen; tožec, a ne obtožujoč glas slovenskega pesniškega daru na Koroškem.“ Ob kitari je Marja Feinig s slovenskimi melodijami občuteno začela ta večer.

V drugem delu je Franc Kattng predstavil mladega akademskega slikarja Andreja Pavliča iz Ljubljane, katerega likovno delo obsega figurarno tihožitje in se razpenja do fantastičnega realizma. Umetnik dela predvsem z oljnatimi barvami. Statičnost njegovih slik je samo navidezna; v prvi vrsti se avtor sprašuje po minljivosti sveta. Vprašanja „od kod in kam?“ so vedno prisotna. Njegova likovna umetnost je polna predmetov, ki simbolizirajo dimenzijo časa in družbenega razkorja.

Benetik v Velikovcu

Še do 30. maja je v Velikovcu na ogled razstava novjših del Rudija Benetika. V kavarni „Schwarz-Weiss“ (Münzgasse 2) so razstavljene slike na papirju v mešani tehniki. Razstava ima naslov „Zoti“. Predvsem med mladimi obiskovalci kavarne je doživela navdušen odmev.

„Giblivi sledovi“

slika: Bernd Szechner

Prihodnji teden se izteka razstava del Karla Vouka v Kulturni taberni Pri Joklnu. Voukovi „Giblivi sledovi“ so kot umirjen odtis vesoljnih tikov in kot pogled sveta iz ptičje perspektive.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Petek 15. 5. 20.00	Mladinski dom SSD v Celovcu	SEN KRESNE NOČI nastopa: igralci skupina SPD Zarja iz Železne Kaple	Slovenska prosvetna zveza in SPD Bisernica
Petek 15. 5. 20.00	kinodvorana na Bistrici v Rožu	AIDS – predavanje in pogovor Predavata: Rudolf Gallob, dr. Gerhard Olexinski v Podjuni pogovor vodi: Jože Valeško	Katoliška mladina
Petek 15. 5. 20.00	farna dvorana v Šentjakobu v Rožu	MNOGO HRUPA ZA NIČ (W. Shakespeare) nastopajo: Igralci Slovenskega kulturnega društva „Globasnica“, režija: Peter Sticker	Slovensko prosvetno društvo Rož
Sobota 16. 5. 20.00	farna dvorana v Šmihelu	MNOGO HRUPA ZA NIČ (W. Shakespeare) nastopajo: Igralci SKD Globasnica, režija: Peter Sticker	Katoliško prosvetno društvo Šmihel
Sobota 16. 5. 16.00	župnišče v Šentjakobu	POGOVORNI VEČER (Stanko Olip) na temi: Človečnost, odnos do obrobni skupin (Leni Breiřfuß-Valeško)	Katoliška mladina v Šentjakobu
Sobota 16. 5. 19.30	pri Švarclu v Pliberku	KONCERT Nastopajo: MePZ Skupnosti Italijanov iz Izole, MoPZ Libela iz Celja, MoPZ Foltej Hartman iz Pliberka	Slovensko prosvetno društvo Edinost v Pliberku
Sobota 16. 5. 20.00	pri Trklu Sele-Borovnica	KONCERT „ROŽ – PODJUNA“ nastopajo: Ansambel Lojzeta Hledeta, Obirski viřarji, Plazniška dekleta MoPZ Kralj Matjaž, Trio Pavlić, Družina Lipuš, meřani pevski zbor iz Sel Po koncertu ples.	Alpski klub „Obir“
Sobota 16. 5. 20.30	Kulturni dom na Radiřah	NENAVADEN DOGODEK (Carlo Goldoni) Igralska skupina SPD Dobrać z Brnce	Slovensko prosvetno društvo Radiře
Nedelja 17. 5. 20.00	farna dvorana v Globasnici	MNOGO HRUPA ZA NIČ (W. Shakespeare) Nastopajo: igralci SKD Globasnica, režija: Peter Sticker.	Slovensko kulturno društvo Globasnica

Kršćanska kulturna zveza v Celovcu sporoća, da je opera „Gorenjski slavćek“, ki je bila načrtovana za nedeljo, 17. maja 1987, v Mestnem gledaliřtu v Celovcu prelořena na nedeljo, 27. septembra 1987.

Torek 19. 5. 19.30	dvorana Slomřkovega doma, Celovec	SLOVENSKI NARODNI PROGRAMI (dr. Janko Prunk) Predstavitve knjige in pogovori z avtorjem.	Referat za izobrařence pri Katoliřkem delovnem odboru
Sreda 20. 5. 20.00	Posojilnica Pliberk	SREĆANJE Z GLASBENO řOLO IZ SLOVENJ GRADCA	Glasbena řola in Slovensko prosvetno društvo Edinost
Sreda 20. 5. 20.00	Tinje	VEĆER SLOVENSKE PESMI Nastopajo vokalne skupine iz dvojezićnega ozemlja.	Katoliřki dom prosvete Tinje
Ćetrtek 21. 5. 20.00	kulturna dvorana na Bistrici na Žilji	KONCERT MePZ JAKOB PETELIN GALLUS Marijine pesmi, protestantske pesmi, Slovenske umetne in narodne pesmi	Slovensko prosvetno društvo „Žila“
Petek 22. 5. 20.00	cerkev sv. Heme Feldkirch- nerstr. 70, Celovec	ORGELSKI KONCERT Angela Tomanić	Slovensko kulturno društvo, Glasbena řola in KKZ
Sobota 23. 5. 20.00	ljudska řola Žitara vas	KONCERT – POMLADANSKI SPEVI	Slovensko prosvetno društvo Trta
Nedelja 24. 5. 14.00	pri Puřniku v Loćah	POKUřNJA MOřTA Podelitev nagrad za najboljši mořt, zabavni program; igra Trio Oraře.	SPD Jepa-Bařko jezero in Slovenska kmećka zveza
Nedelja 24. 5. 20.00	pri řořtarju v Globasnici	SLAVNOSTNI KONCERT ob 40-letnici obstoja društva nastopajo: MoPZ Franc Leder Lesiřjak, MePZ Peca, Globařki puebi. Za ples igrajo „Fantje treh vasi“.	Slovensko prosvetno društvo Edinost v řtebnu
Ćetrtek 28. 5. 10.30	řentlipř	OTROřKI DAN – Pod skupno mavrico	Katoliřka otrořka mladina
Ćetrtek 28. 5. 20.00	kulturni dom na Brnci	KONCERT SLOVENSKE PESMI Gostuje oktet „Zvon“ iz ZDA	Meřani cerkveni zbor řentlenart in Kršćanska kulturna zveza
Petek 29. 5. 20.00	Modestov dom v Celovcu	KONCERT SLOVENSKE PESMI Gostuje oktet „Zvon“ iz ZDA	MePZ Jakob Petelin Gallus, Slovensko kulturno društvo KKZ
Sobota 30. 5. 14.30	v řentjanžu 14.30	„ZLATO JABOLKO“ , mladi lutkarji iz Žirovnice	Slovensko prosvetno društvo řentjanž
	pri Toplicarju na Pleřivcu Kotmara vas 18.00	„ZLATO JABOLKO“, in folkorni nastop mladi lutkarji iz Žirovnice	Slovensko prosvetno društvo Gorjanci
Sobota 30. 5. 20.00	Ljudska řola v Bilćovsu	KONCERT SLOVENSKE PESMI Gostuje oktet „Zvon“ iz ZDA	Slovensko prosvetno društvo Bilka in KKZ
Nedelja 31. 5. 14.30	Dom sindikatov v Celovcu	řOLSKA AKADEMIJA ob 30-letnici obstoja ustanove Spored: glasbeni in literarni prispevki in pogled na 30 let nazaj; kot gostje nastopajo prosvetasi SPD Dobrać z Brnce	Odbor řolske skupnosti na Zvezni gimnaziji za Slovence

RAZSTAVE

	Tinje	RAZSTAVA DEL PEPIJE WEIXELGÄRTNER-Katoliřki dom NEUTRE in ELISABETHE SÖDERBERG- WEIXELGÄRTNER Grafike, oljnatte slike in emaili. Odprta do 10. junija 1987.	
do 31. 5.	Gorenjski muzej Kranj	RAZSTAVA FOTOGRAFIJ PETRA PAULA WIPLINGERJA	
	Posojilnica Pliberk	RAZSTAVA DEL PROF. FRANCA CEGNARJA Oljnatte slike korořkih domaći, ki so aktivno podpirale antifařistićni boj (glej knjigo „Korenine řive“)	
Sobota 16. 5. 19.00	Galerija Rořek	RAZSTAVA SLIK DR. KOLLERJA (Razstava bo odprta do 7. junija 1987, ob petkih, sobotah in nedeljah od 15.00 do 18.00).	
do 22. 5.	Kulturna taberna Pri Joklinu	GIBLJIVI SLEDOVI Karl Vouk, meřana tehnika	Kulturno društvo Pri Joklinu
do 22. 5.	kavarna „Schwarz-Weiß“ v Velikovcu	ZOTI – Razstava del Rudija Benetika, meřana tehnika	
Petek 22. 5. 20.30	Kulturna taberna Pri Joklinu	OKRASI Otvoritve del Erwina Possarnigä	Kulturno društvo Pri Joklinu

Razpis

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku razpisuje LETOVANJE NA MORJU od 28. julija – 11. avgusta 1987 v Bařki na otoku Krku v Jugoslaviji. Prijave na naslov: SPD „Edinost“ Jořko Hudl, Nonća vas 81, 9150 Pliberk so mořne do 30. maja 1987. Letovanje s prevozom stane 1700 řil. Otroci bodo ves čas letovanja pod nadzorstvom vzgojiteljev in zdravnika. Podrobnije informacije na Posojilnici Pliberk (tel.: 0 42 35/25 83) Letujejo lahko otroci od 8 – 14 let.

Materinske proslave:

Spodbudna prireditve v řkofićah

Pri Perdacherju v Holbićah je množica otrok sodelovala na skupni dvojezićni proslavi

řkofiřki in okoliřki otroci so proslavili materinski dan že v petek popoldne. V Perdacherjevi gostilni v Holbićah se je zbrala množica radovednih in nestrpnih mater pa tudi marsikateri oće se je opogumil. Verjetno so imeli starši već treme kot otroci, ki so letos prvić nastopili na skupnem dvojezićnem materinskem dnevu. Kar okrog 60 jih je bilo.

Glavno vlogo je prevzel otrořki vrtec, ki je bil tudi organizator. Otroci so zaigrali igrice o polžku, prepevali, recitirali, za zaključek pa izvedli še poskus izraznega plesa z rutkami. Za njimi je nastopil otrořki pevski zbor řkofiřke ljudske řole, ob instrumentalni spremljavi harmonike in metalofona so peli pesmi v obeh jezikih. Vodila jih je ućiteljica Marica Hartman, prireditve pa se je udeležil tudi direktor Meininger.

Za zaključek so se prvić predstavili flautisti, ki zadnjih šest mesecev vadijo v vrtcu. Ući jih řimona Rovšek. To so otroci, ki sicer že obiskujejo ljudsko řolo. Kar 14 jih je, že kar dobro pihajo in vse bolj izrařajo potrebo po organizirani glasbeni řoli v řkofićah.

Resda je bilo tudi nekaj solzavosti in posladkanosti na tej prireditvi. Takšne so pać materinske proslave, toda ravno pri řkofiřki gre za nekaj već. Predvsem je opaziti občuten premik v smeri dvojezićnosti, pa tudi zgledno sodelovanje med vrtcem in ljudsko řolo. To pa zmanjšuje tudi predsodke do tovrstnega dela in krepi medsebojno prijateljstvo naših bodoćih generacij.

J. R.
Poleg materinske proslave v řkofićah so prosvetna društva pripravila še nad deset podobnih prireditvev. Izbor kratkih poroćil naj da vtis o prizadevnem delu druřtev.

Materinski in oćetovski većer na Obirskem

Kot v mnogih krajih tudi na Obirskem vsako leto pripravimo materinske slavlje. Na predvećer materinskega dne je dr. Avgust Brunnik, predsednik SPD „Valentin Polanšek“ v Kovaćevi dvorani prisrćno pozdravil skorajda vse obirske mamice. Rade so priřle posluřat in gledat

svoje pevce, godce, igralce in recitatorje. Domaći řolarji so marljivo vadili in z ućiteljico Marto Polanšek spet naštudirali zelo prijeten spored – od primernih deklamacij pa tja do igrice „Cvetlićni poklon“. Instrumentalno so se predstavili Izidor, Engelbert, Danijela in Milena, za pevske toćke pa sta letos prvić poskrbela Dekliřki kvintet in – kako bi moglo biti drugaće – Obirski ženski oktet!

Povezovalce Emanuel Karniřar se je vsem nastopajoćim zahvalil za trud, občinstvu v dvorani pa za tako številćen obisk. Posebno pozorna posluřalka je s ponosom ugovarila, da je „vse, kar smo nocoj videli, slišali in doživeli, pognalo in zraslo iz naših korenin na domaćih obirskih tleh...“ Z rdećimi nageljćki so nato mame odhajale domov.

... na Radiřah

je mladina s flautami, ob klavirju in drugih instrumentih pripravila spored materam. Zapela jim je tudi mlajša otrořka skupina pod vodstvom Heidije Tolmajer.

... pri Cinglcu na Trati

so prireditve oblikovali otroci, ki so pod vodstvom Hanesa Schaschla zapeli v obeh deželnih jezikih, poleg ućencev Glasbene řole pa je nastopil mladinski – bolje rećeno domaći deklriřki zbor pod vodstvom Lidije Oraře. Prisrćen pa je bil tudi nastop otrořke gledaliřke skupine iz Kotmarea vasi.

... na Dvorcu

se je iz materinske proslave, na kateri so poleg domaćih pevcev, druřine

Kotmara vas: občinska seja in 100-letnica gasilcev

Prva seja kotmirřkega občinskega odbora v letu 1987 je bila v sredo, 6. maja. Najvařnejši toćki sta bila nakup novega bagerja in vozila za kotmirřke gasilce, ki letos obhajajo 100-letnico ustanovitve. Novi bager bo dobavila firma MF in bo stal 756.000 řilingov; za starega je občina dobila še 300.000 řilingov. Novo vozilo Mercedes 310 bo stalo 675.000 řilingov. Imelo bo pogon na vsa štiri kolesa. 180.000 řilingov bo prispevalo deželno gasilsko poveljstvo.

Obćinski odbor se je seznanil s poroćilom nadzornega odbora in sprejel v sluřbo Egidija Schwarza, ki je bil poskusno zaposlen že eno leto. Odobril je tudi sluřnostne pogodbe z OMV (novi naftovod) in najemniřsko pogodbo za neko občinsko zemljiřće. Razširitev raćunalniřke naprave bo stala 72.064 řilingov.

Po koncu dnevnega reda je župan Josef Struger prebral še dva predloga, v katerih ÖVP zahteva razpravo o ustanovitvi občinskega otrořkega vrtca in občinsko podporo pri raziskavah zemlje.

Ob svoji 100-letnici so gasilci v petek, 1. maja predstavili brořuro, ki prikazuje razvoj gasilstva v Kotmari vasi. řal pa v njej – razen v dveh oglaših – ni zaslediti slovenske besede, čeprav je splošno znano, da je Kotmara vas dvojezićna občina. Še druge novice: pred dvema letoma, jeseni 1985, je SPD „Gorjanci“ praznovalo 100-letnico. V nedeljo, 3. maja so gasilci imeli dan odprtih vrat, v ljudski řoli pa je bilo mogoće videti zanimivo razstavo. řupnik Maks Michor je obhajal mařo v spomin vsem umrlim gasilcem.

Mednarodna razstava mineralov v Trřiću

V soboto in nedeljo, 16. in 17. maja, bo v Trřiću 15. mednarodna razstava mineralov in fosilov. Na njej bo sodelovalo već kot 50 razstavljalcev iz Jugoslavije, Avstrije, ZR Nemćije, Italije, řvice, Nizozemske, Ćeskoslovařke, Poljske in Madřarske, ki bodo razstavljali in prodajali mineralno bogastvo z vsega sveta. Na ogled in naprodaj bo tudi nakit, izdelan iz dragih in poldragih kamnov ter izdelki iz kristalnega stekla.

Prireditve v Trřiću pa ne bo zanimiva le zaradi prikaza mineralov in fosilov, ampak tudi zaradi vrste spremljajoćih razstav. Prav po teh se trřiřka mednarodna razstava loći od podobnih razstav drugje po svetu, ki se omejujejo le na prikaz in prodajo mineralov in fosilov. Tako bodo v Trřiću podrobneje predstavili hidrologijo mineralnih vrelcev v Rogařki

Slatini, izdelavo kovanega denarja od rudnine do kovanca, Ohridske bisere in drugo.

Na raćun bodo priřli filatelisti, saj si bodo lahko ogledali zanimivo razstavo znamk z vsega sveta z motivi mineralov in fosilov. Tudi zbiralci novejšega kovanega denarja većje vrednosti bodo lahko obogatili svoje zbirke, in sicer s priložnostnimi kovanci, ki jih bo prodajala zlatarna iz Majdanpeka v Srbiji.

Mednarodna razstava mineralov in fosilov bo odprta v prostorih osnovne řole v Bistrici, to je v bliřini odcepa za Trřić z glavne ljubeljske ceste. V soboto bo odprta od 8. do 19. ure, v nedeljo pa od 8. do 18. ure. Oba dneva bosta odprti tudi prodajalni Peka in Mercatorja na Deteljci v neposredni bliřini razstavnega prostora.

L. S.

Lipuš iz Strpne vasi, zapeli tudi mořki pevski zbor iz Črne pri Kamniku, razvilo pravo druřabno srećanje, na katerem je za ples zaigral še harmonikař gostov iz Slovenije.

... v Bilćovsu

so matere dobile kot darilo od otrok poslikane cvetlićne lonce z lepimi rořami, řolski in predřolski otroci so deklamirali, peli in zaigrali tudi senćno igrice o raćki (naućila jih je Rezića besedilo pa je bral Sigi Kolter). Ob spremljavi ansambla Stranje je na tej prireditvi pod vodstvom prof. Kovaćića zapel mladinski zbor. Materam je v pozdravnem nagovoru Ćestital predsednik „Bilke“ Tomi Gasser, kot obićajno pa jim je spregovoril tudi řupnik dekan Leopold Kassl.

... v řentprimozu

se v pozdravnem nagovoru predsednik „Danice“ Stanko Wakounig ni spomnil nekih obrabljenih predstav o materah, temveć je v srediřće svojih razmiřljaj vzel matere, ki z vsemi svojimi moćmi vestno opravljajo ne samo gospodinjstva, temveć tudi kmećka in druga poklicna opravila, poleg tega pa se vkljućujejo še v kulturno delo. Spored je oblikovala řolska mladina, otroci iz otrořkega vrtca in mladinski zbor. Kava in torte, ki so bile pripravljene, so bile le še posrećen zaključek prijetne proslave.

Tovarna celuloze Obir – Deřela preverja predlog

Predlog za investicije v Tovarni celuloze Obir na Rebri (1,46 milijarde řilingov) bo deřela enako obravnavala kot podobne predloge drugih podjetij, je zagotovil deželni glavar Leopold Wagner prejšnji teden po obisku direktorja dipl. inž. Feliksa Wieserja, obratnih svetnikov in tehnićnega direktorja dipl. inž. Karl-Heinza Hallerja. Deřela bo predlog Ćimprej preverila.

řele po izćrpnii oceni ekspertov deželne vlade in po posvetu z zvezno vlado se bo odloćalo. Pri svoji oceni bodo upoštevali tudi vsoto davkov, ki bi jih podjetje plaćevalo, řtevilo zaposlenih, promet podjetja in nenazadnje tudi pomen za řtevilne korořke kmete, ki prodajajo tovarni surovino.

ABC-vrhunski dopust:

inozemstvo, Tauplitz, Garda jezero.
Tel.: 0 42 76-43 49

ABC-riřiřki dopust:

v superlativu
Tel.: 0 42 76-43 49

Deželno zborovanje KEL

Korořka enotna lista sporoća, da bo v nedeljo, 17. maja 1987, ob 14.00 uri v Slomřkovem domu Mohorjeve druřbe v Celovcu (10. Oktober-Str. 25/1) njeno deželno zborovanje. Zborovanje bo javno, volilno pravico pa bodo imeli delegati in delegatke KEL. Na dnevnem redu so: politićno poroćilo Karla Smolleta, predsednika KEL in drřavnega poslanca; poroćilo deželnega tajnika Mihe Zablatnika; razprava in sklepi; volitve novega deželnega predsedstva idr.

MENJAVA DENARJA

Stanje v Ćetrtek 14. maja 1987.

Za 100 dinarjev dobite	1.75 řil.
Za 100 dinarjev plaćate	2.20 řil.
Za 100 lir dobite	0.96 řil.
Za 100 lir plaćate	1.02 řil.
Za 100 mark dobite	694.30 řil.
Za 100 mark plaćate	710.60 řil.

Dobrla vas

Slovenska zadruga spet posluje

7. novembra 1948 je bil prvi občni zbor kmečko-gospodarske zadruga v Dobrli vasi. Nad 20 domačinov se ga je udeležilo, 22 pa jih je kupilo tudi delnice nove zadruga. Na tem občnem zboru je bil izvoljen odbor: predsednik zadruga je postal dr. Luka Sienčnik, njegov namestnik pa je bil Janez Miklav. Izvoljen je bil tudi nadzorni odbor, kateremu je predsedoval Janez Kuster. Že 27. februarja je predsednik poročal upravnemu odboru, da je dobrolska zadruga vpisana v trgovski register in da je obvezana odzematati blago od Zveze slovenskih zadrug. Na odborovi seji 13. 3. 1949 so določili, da bo poslovni čas ob sobotah in nedeljah dopoldan, ter ugotovili, da bo potrebnega mnogo udarniškega dela. Že julija 1949 pa so sklenili, da bodo poslovali dnevno od 7. do 13. ure, ob sobotah pa bodo prodajali tudi umetno gnojilo. Tedaj je promet dobrolske zadruga začel rasti, in del prostora nekdanje Paarove trgovine, v katerem je zadruga poslovala, je bil močno obiskan.

Toda prva dobrolska zadruga je imela precej problemov: oskrba z blagom je bila komplicirana, želja dobrolskih zadrugnikov po ustanovitvi slovenskega konzuma pa od deželnih oblasti z odlokom z dne 25. 5. 1950 zavrnjena. Poleg tega je bila konkurenca „nemške“ zadruga zelo huda, levji delež dobička pa je morala prepuščati ZSZ. Ta ozadja so privedla do prenehanja združništva v Dobrli vasi.

Ko se je zdaj našel mladi domačin Franc Haschej, ki je začel oskrbovati

kmetije v občini z raznimi produkti zadruga v Globasnici oz. iz ZSZ v Celovcu, so tudi nekateri drugi začeli bolj obujati idejo združništva v domačem kraju, tako da se je porodila misel na ponovno otvoritev. Ko je bilo potem še rešeno vprašanje prodajnih prostorov, so začeli pripravljati reorganizacijo.

Zadnjo soboto je bilo tako daleč: na slovesni otvoritvi je današnji predsednik zadruga Franc Boschitz predal prostore njihovemu namenu in hkrati tudi zatrdil, da želi zadruga nuditi kmetom in domačinom dodaten servis, da pa seveda pričakuje tudi od uradnih struktur enako pomoč kot ostale firme istega tipa.

V tem smislu se je izrazil tudi navzoči podžupan Erich Roscher (VP), ki je pohvalil dobrolske zadrugnike za njihov pogum, da tvegajo take investicije, ter da tako doprinašajo tudi k gospodarski krepitvi občine same, dodal pa je še, da je zadruga važna tudi za celotno območje na spodnjem Koroškem. Franc Haschej pa je ob zaključku pozval prisotne: „Dragi domačini, prosim vas, da po možnosti že kar danes sežete po stvarih, ki jih boste že v naslednjih dneh potrebovali. Zadruga naj postane res vaša redna postojanka, radi prihajajte k nam in poslužujte se v čim večji meri naših ugodnih ponudb!“

Otvoritve so se med drugimi udeležili tudi Franc Koncilija, Janez Wutte-Luc, Joza Habernik ter predsednik dobrolske Raiffeisen zadruga župan Josef Wutte. Spored pa so popestrili slovenski zbori iz okolice.

Franc Boschitz

Franz Boschitz (predsednik zadruga v Dobrli vasi):

„Sem zelo optimističen, da bomo z našo zadrugo uspeli. Občani, predvsem kmetje, so bili zelo navdušeni, ko so zvedeli za njeno ustanovitev. Prva zadruga je bila v Sinči vasi. Vendar je sedanje mesto bolj ugodno. V Dobrli vasi leži bolj v središču območja, ki ga hočemo oskrbovati.“

Želja po ustanovitvi je bila izražena od občanov samih. Saj je zelo težko dostavljati manjše količine blaga npr. iz Celovca v naše kraje. Zelo prav pa nam je prišla tudi pripravljenost podjetnika Krasnika, ki nam daje svojo bivšo žago za združniške namene v najem.

Kupcem bomo nudili seveda predvsem blago za agrarne potrebe, škropila, gnojila, krmila, vendar tudi gradbeni material, vse za hišo in vrt.

Člani zadruga pa premišlujejo tudi o novih načinih kmetovanja. Nekateri kmetje so na južnem Štajerskem že obiskali kmetije, kjer pridobivajo zdravilne rastline. Pri nas imamo primerno klimo, bilo bi treba poskusiti tudi pri nas (meta, kamilice, žajbelj, melisa...). Odvzem večjih količin bi bil zagotovljen, sušenje rastlin bi najprej opravljali kmetje sami. Najbolj korajžni se bodo lotili dela že prihodnje leto.“

Franc Haschej (eden izmed organizatorjev):

„Začeli smo lani januarja, ko sem začel obdelovati dobrolsko okolico s ponudbo globaške zadruga. Prodajal sem gnojila, in uspeh me je presenetil: trikrat tolikšen uspeh sem imel, kot sem ga pričakoval, kajti naši kmetje so se oprijeli te možnosti, saj so na zvezo Raiffeisen bili že kar hudi, ko pa jim je ta le še diktirala cene, širše ponudbe pa jim ni dajala. Tako smo zaznali, da so kmetje veseli nove pobude, in odločili smo se za reorganizacijo zadruga.“

Dolgo in temeljito smo razpravljali o njej, nato pa soglasno sklenili, da zadrugo spet poživimo. Sam sem začel nato podrobneje obdelovati še področje Skocijana in Žitare vasi, in tako smo spoznali, da moramo nujno ustanoviti zadrugo v Dobrli vasi, saj potreb z en ali dvakratnim obiskom preko zadruga v Globasnici ni mogoče pokriti. Vložili smo prošnjo na Zvezi slovenskih zadrug, ki nas je podprla in danes smo zadovoljni, da sta oba odbora naše zadruga sestavljena iz ljudi treh občin: iz Skocijana, Žitare in Dobrle vasi. Tako naše nova zadruga ni le dobrolska, temveč južnokoroška zadruga.

Bilanca naših naporov v zadnjem polletju pa kaže, da smo na pravilni poti, čeprav bo potrebo še dosti dela; toda tudi možnosti za razvoj so dane, saj kmetje radi sprejmejo ponudbo, če imajo možnost takorekoč nakupovati v svoji domači vasi.“

Franc Haschej

Dr. Luka Sienčnik (predsednik prve zadruga in duhovni oče nove):

„S prvo zadrugo smo prišli v težave, ker hude konkurence nemške zadruga nismo mogli vzdržati. Mi smo plačevali za določeno robo že ob nakupu višjo ceno, kot jo je zaračunavala nemška zadruga v prodaji. Tudi nameščenca nismo imeli, saj nas je morilo tudi to, da je Zveza zadrug jemala kar dve tretjini našega dobička, s preostankom pa nismo mogli izhajati. Zato sem moral na koncu tudi osebno celotno zadrugo likvidirati, tako da smo zaključili sicer brez dolga, toda zadruga ni bilo več.“

Ko so se zdaj nekateri kmetje odločili, da hočejo proizvajati nove produkte, smo začeli tudi razpravo o reorganizaciji naše zadruga. Te kmete sem najprej povezal tudi s prof. Sušnikom v Prevaljah, ki jim je dal še nadaljnjo pobudo za pridobivanje zdravilnih rastlin. K sreči pa smo imeli tudi Franca Hascheja, ki se je začel za to zanimati in nato pri naših kmetih začel že tudi prodajati določene stvari. Naši ljudje pa so pokazali zelo veliko zanimanje, tako da smo sklenili obnoviti zadrugo.

Danes lahko že izhajamo iz tega, da naša zadruga more graditi na nekom temelju stalnih dobaviteljev in kupcev in le tako smo lahko tudi tvegali obnovo zadruga. Sam zelo optimistično gledam na razvojne možnosti, predvsem ker imamo zdaj tudi oporo v Zvezi slovenskih zadrug.“

Dr. Luka Sienčnik

Martin Wastl (občinski odbornik EL Dobrla vas):

„Lep slučaj je, da obnavljamo zadrugo v Dobrli vasi ravno ob 75. letnici smrti Janeza Šumaha, nekdanjega župana Dobrle vasi, ki je leta 1899 skupaj z župnikom Podgorcem ustanovil južnokoroško zadrugo v Sinči vasi. To daje otvoritvi še dodaten zgodovinski okvir.“

Kot občinskega odbornika me zelo veseli, da se ustvarijo nova podjetja z novimi delovnimi mesti. Za manjšino pa je še posebno važno, da se ustvarijo takšna delovna mesta, ki ne pospešujejo asimilacije in ki koristijo slovenskemu kulturnemu, političnemu in gospodarskemu razvoju.

Z domačimi delovnimi mesti se vsaj malo ublaži popolno odujevanje od domače grude. Pričakujemo, da bo zadruga prava servisna služba za tiste, ki so jo ustanovili, in za kmetje iz okolice. Že preveč je takih organizacij, ki ne služijo več prvotnim namenom kmetov, in ko se drugi bogatijo na račun kmeta.

Zadruga bo zanimiva predvsem za kupce s področja Sinče, Žitare in Dobrle vasi. Ustanovljena pa je bila seveda za vse kupce. Prav gotovo pa bo okrepila samozavest narodne skupnosti. Vsaka zadruga je važna narodna opora. V občinski politiki čutimo to, ker nam danes priznajo le toliko, kolikor sami prispevamo.“

Martin Wastl

„V senci miru“ za nemir v deželi?

„V senci miru“ se je imenovala serija člankov nekega Lorenza Macaka, ki jo je v zadnjih tednih objavila koroška „Kleine Zeitung“. Iz te „sence miru“ pa je prav ista „Kleine Zeitung“ stopila že večkrat: bodisi ob prevzemu oblasti Jörga Haiderja v FP, bodisi ob novih odkritjih iz preteklosti Waldheima, bodisi ob raznih revanšističnih, nemškonacionalnih in desnoekstremnih prireditvah širom Avstrije, ... Iz te „sence miru“ pa je „Kleine Zeitung“ s svojim glavnim urednikom Stritzlom vred stopila tudi ob najnovejši „senzacionalni“ vesti: „Mackova peticija zveznemu predsedniku“. „Kleine“ stopa na svetlo nemira z vestjo, da bo menda Mack naprosil Waldheima, naj posmrtno odlikuje 128 koroških odvedencev z „odlikovanjem za zasluge za osvoboditev Avstrije“. In „Kleine“ se s svojim glavnim urednikom Stritzlom vred (ali pa morda samo on?) veseli in objavlja imena teh „herojev“. Da so med drugimi na Mackovem seznamu ljudje kot „Franz Wanke (32), Beamter bei der Gestapo“ jih ne moti, kaj šele dejstvo, da je npr. med navedenimi 26 osebami iz Pliberka kar 22

takih, ki so deloma že leta 1931 pristopili k NSDAP (glej tabelo), od ostalih štirih pa se je npr. predlagani Peter Raschl kot občinski sekretar še posebej izkazal ob izseljevanju Slovencev v tem kraju.

Že ti primeri sami zgovorno kažejo na to, koga želijo odlikovati „za zasluge za Avstrijo“, oziroma o tem, za kaj še danes očitno smatrajo Avstrijo: kot del nemškega nacističnega rajha. Zato je gotovo umestno, da se ob poznavanju zgodovine in izročila Avstrijske državne pogodbe vprašamo, kako je to sploh mogoče, da skuša „Kleine Zeitung“ rablje človeštva, ki so bili deloma že v ilegali člani nacistične stranke in za časa Hitlerjeve povečine stali v sprednjih vrstah nacističnega režima, proslavljati kot „osvoboditelje Avstrije“. Mar avstrijska ustava sploh ne velja več? Se Avstrija nikoli ni obvezala, da bo vsakršno oživljanje nacizma, vsakršno poveljevanje nacistične miselnosti prepovedala (NS-Verbotsgesetz)? Kaj torej dela državno tožilstvo? Zakaj ne ukrepa proti takemu poveljevanju? Zakaj glavni urednik Stritzl ne onemogoči objave takega oživljanja nacizma, ko pa zna sicer tako „izvrstno“ metati kritična pisma bralcev v koš? Hoče sam delati prav tako politiko? Ali hoče tudi on poveljevat tiste, ki so hoteli iz Avstrije narediti del Hitlerjeve Nemčije, ki so se borili proti Avstriji? Ali pa hočejo celo izrabljati Waldheimovo in preteklost drugih za to, da bi se ta protiaustrijski nacistični duh spet razpasel po Avstriji? Bi se

morali čuditi, če bi torej pod geslom „gliha vkup štrih“ hoteli privedi Avstrijo nazaj v njeno najtemnejšo dobo, če bi hoteli spet poživiti teorijo o prevzvišeni arijski rasi...? Ni Koroška primerno gnojilšče za to? Za nekaj pa se da tako pisanje prav gotovo odlično izrabiti; namreč za ustvarjanje nemira, pa čeprav pod geslom „v senci miru“.

Kaj menijo v uradu zveznega predsednika?

Zvezni predsednik Waldheim se ne da motiti. Njegov tiskovni referent Kristian o Mackovi peticiji nič ne ve. Poveže nas pa z namestnikom direktorja kabineta Dr. Luterottijem. Tudi ta nič ne ve o tej peticiji, zato nas poveže z ministerialnim svetnikom Schedebijem, ki je predstojnik urada za odlikovanja. Ta pove, da tudi njemu ni nič znanega o kaki tovrstni peticiji, pouči pa nas še, da zvezni predsednik sam itak ne more odločati o osebah, katerim naj bi se podelilo to ali ono odlikovanje. Kdo potem? To more le zvezna vlada ali pa poseben konzorcij pri socialnem ministrstvu. Je članek v „Kleine“ torej le bluf, ali pa poskus, kako daleč lahko gredo v nemškonacionalni propagandi?

Popravek

V članku ob 60. letnici Rada Janežiča so bile v prejšnji številki Slovenskega vestnika pomotoma navedene kot rojstni kraj Svatne pri Šentjakobu. V resnici je bil slavenec rojen v Lešah, še bolj točno v Breznici. -ci

„Kleine Zeitung“	dejansko/tatsächlich*
Marianne Bergler	Hausfrau NSDAP Mitgliedsnummer 7.789.322
Bartlmä Breitenhuber	Gendarmierbeamter Gestapobeamter, NSDAP-Mitgliedsnummer 6.144.075
Maria Drugowitsch	Hausfrau NSDAP-Mitgliedsnummer 6.144.078, Beitritt: März 38
Frieda Ehrenfelder	Postangestellte NSDAP-Mitgliedsnummer 6.144.084, Beitritt: 1936
Ferdinand Fleischmann	Zollbeamter NSDAP-Mitgliedsnummer 5.024.969
Antonia Folakovsky	Hausgehilfin NSDAP-Mitgliedsnummer 6.144.087, Beitritt: 1936
Betty Glawar	Baumeistersgattin NSDAP-Mitgliedsnummer 6.144.094, Beitritt: 1. 1. 34
Johann Gratze	Brauereiangestellte NSDAP-Mitgliedsnummer 901.461, Beitritt: 1. 5. 1932
Maria Gratze	Hausfrau NSDAP-Mitgliedsnummer 6.144.090, Beitritt: 1936
Magda Holzinger	Stubenmädchen bei Glawar NSDAP-Mitgliedsnummer 6.144.089
Willibald Juwan	Zollbeamter NSDAP-Mitgliedsnummer 7.441.909
Ferdinand Kania	Angestellter bei Leitgeb NSDAP-Mitgliedsnummer 7.441.799, Beitritt: April 38
Maria Kania	Hausfrau NSDAP-Mitgliedsnummer 6.144.108, Beitritt: 1936
Else Konrad	Pensionistin NSDAP-Mitgliedsnummer 6.144.101, Beitritt: 30. 3. 33
Maria Mory	Hausfrau NSDAP-Mitgliedsnummer 6.144.110
Othmar Mory	Kaufmann NSDAP-Mitgliedsnummer 7.441.808, Beitritt: 1936
Maria Petrei	Hausfrau NSDAP-Mitgliedsnummer 7.441.810
Leopold Sadjak	Sparkassenbeamter NSDAP-Mitgliedsnummer 6.144.131, Beitritt: 1933
Elise Steinig	Postbeamtin NSDAP-Mitgliedsnummer 6.144.133, Beitritt: 1931
Hansi Sliutz	Lehrerin NSDAP-Mitgliedsnummer 440.804, Beitritt: 23. 1. 1931
Dora Skutl	Forstmeistersgattin NSDAP-Mitgliedsnummer 6.144.128
Philipp Zwick	Kaufmann NSDAP-Mitgliedsnummer 7.790.571, Beitritt: Jänner 38

* podatki po/nach: Offizieller Gemeindeindex lt. Erhebung „Liste der Angehörigen der NSDAP und ihrer Wehrverbände, der Parteienwörter und der Personen, die sich um die Aufnahme in die SS (Schutzstaffel) beworben haben.“

Lage und Perspektiven der Volksgruppen in Österreich

Aus aktuellem Anlaß, insbesondere aufgrund der wieder aktualisierten Diskussion um das zweisprachige Elementarschulwesen in Kärnten, hat der Präsidialausschuß der Österreichischen Rektorenkonferenz eine international besetzte Kommission eingesetzt, die die Lage der Volksgruppen in Österreich im politischen, kulturellen sowie rechtlichen Kontext unserer Gesellschaft beurteilen und Empfehlungen für deren Verbesserung ausarbeiten soll. In dieser interdisziplinär zusammengesetzten Kommission wurden 15 Fachleute (aus Rechts- und Staatswissenschaft, Geschichtswissenschaft, Pädagogik, Sprachwissenschaft, Politik und Psychologie) nominiert; 5 davon kommen aus dem Ausland (BRD, Schweiz, Frankreich).

Mit dem Europatag, den 5. Mai 1987 hat diese Kommission ihre Arbeit aufgenommen. Sie will in interdisziplinärer Arbeitsweise ausgehend von einer Beurteilung der derzeitigen Lage der Volksgruppen in Österreich zukunftsweisende Empfehlungen zur weiteren Entwicklung der Volksgruppen in allen Lebensbereichen, zur Verhinderung erzwungener Assimilation und zur Verbesserung der Lebensbedingungen ihrer Angehörigen erarbeiten. Dieser Arbeit kommt nicht nur in Hinblick auf den Kärntner Schulkonflikt Bedeutung zu, sondern wird von den Mitgliedern der Kommission als ein Beitrag zur Zukunftsbewältigung der in der bisherigen gesellschaftlichen und kulturellen Entwicklung Österreichs nach wie vor ungelösten Lebensfragen von Minderheiten überhaupt verstanden. Die Kommissionsarbeit kann zweifellos auch auf die derzeit in der Kärntner Schulfraße tätigen Gremien dergestalt einwirken, daß es dort zu sorgfältigen, nicht übereilten, möglichst ausgewogenen Entscheidungen kommt, die die berechtigten Anliegen der Kärntner Slowenen berücksichtigen und in denen soziale, ökonomische und kulturelle Aspekte und Perspektiven des gesellschaftlichen Lebens in Österreich mitreflektiert werden. Die nächste Sitzung der Kommission ist für den 22./23. Juni 1987 an der Universität für Bildungswissenschaft in Klagenfurt vorgesehen. Nach Beendigung ihrer Arbeit beabsichtigt die Kommission ihre Ergebnisse und Erkenntnisse im Rahmen einer internationalen Tagung (Enquete) in Wien Ende dieses Jahres zu präsentieren.

Günther Hödl e. h.

(Vorsitzender der Kommission „Lage und Perspektiven der Volksgruppen in Österreich“ der Österreichischen Rektorenkonferenz)

Opomba: Že v prejšnji številki Slovenskega vestnika smo poročali o seji konference rektorjev. Zaradi pomembnosti njenega dela objavljamo njihovo tiskovno izjavo dobesedno.

„V kropive z dvojezičnimi?“

Šestleto Marjano je mati meseca maja pripeljala k ravnateljstvu, da bi jo vpisala v prvi razred ljudske šole in jo prijavila k dvojezičnemu pouku. Ko odhajata iz šole reče sosedova Johanna Marjani: „Ko boš šla iz šole, se moraš paziti.“ Marjana se čudi in vpraša: „Zakaj se moram paziti?“ „Ker bodo vse dvojezične šolarje na poti domov potisnili v kropive,“ ji odgovori Johanna.

(Zgodbe si nismo izmislili. Bila je prejšnji teden grenka resnica za eno izmed bodočih mladih učenk južno od Vrbskega jezera. Imena smo spremenili).

Dvojezičnost

Na svetu je že od nekdaj vse polno posameznikov in celih skupin ljudi, za katere je značilno, da nimajo enega samega naravnega sporazumevalnega jezika, temveč dva.

Naravni sporazumevalni jezik pravim tu materinščini, se pravi jeziku, katerega se človek pravič v prvih letih življenja v najožjem, po navadi družinskem krogu (v izjemnih primerih tudi v vzgojnih zavodih, vrtcih, jaslih in podobno).

Ker se v družinskem krogu večinoma največ z otrokom ukvarja mati, se otrok v najzgodnejši dobi nauči materinega jezika, ki se mu največkrat spremeni v materinščino, se pravi v jezik, v katerem se še naprej (tudi med zgodnjim šolanjem) ves čas izpopolnjuje in se v njem potemtakem tudi najbolj sproščeno izraža.

Če se dvostranskemu stiku med materjo in otrokom v zgodnji dobi pridružijo še drugi stiki (oče, sestre, bratje, babica, dedek, tete, strici, sosedovi otroci...) in če so vsi ti stiki v istem materinem jeziku, se jezik v otroku toliko bolj izpopolnjuje in dobiva že hkrati nekakšen povzetek vseh teh posameznih govorov in obenem ugotavlja njihove razlike.

Ta jezik se zasidra v zavest tako rekoč mimogrede, podzavestno, in možgani ga sproti urejajo v sistem, še preden se temu pridruži šolanje. Zgodnja leta so sicer spominsko slaba, se pravi, ti vtisi hitro zbledijo, če jih sproti ne utrjujemo in obnavljamo še vsaj v prvih šolskih letih, zato tudi materinščina, naučena v prvih petih, šestih letih življenja, izhlapi, če se stik z njo iz tega ali onega vzroka pretrga. Če se pa stiki z njo nadaljujejo, se v zgodnjih letih pridobljena sistemska urejenost hitro pogloblja, dopolnjuje in širi, tako da preide v dejavno znanje in s tem ne le v razumevanje, temveč tudi v samostojno oblikovanje.

Če pa družina jezikovno ni tako enotno sestavljena, nastajajo razne drugačne možnosti. Vzemimo, da sta mož in žena različnih narodnosti.

Lahko se ne primer sporazumevata med seboj v obeh jezikih, lahko pa samo v enem. Lahko sta oboje sredi popolnoma tujega, tretjega jezika, lahko pa sredi ljudi z jezikom enega od zakoncev.

Oče in mati se potem glede otroka lahko dogovorita, da ga bosta vzgajala samo v enem jeziku, recimo v jeziku matere (ali samo v jeziku očeta), lahko pa se odločita tudi za oba jezika, za materin in očetov jezik. Tako se

otrok od vsega začetka vzgaja v dveh jezikih in od skrbni staršev je odvisno, kako se taka naravna dvojezičnost v otroku koristno naloži za poznejše zavestnejše življenje. Če sta oče in mati res dobra poznavalca vsak svojega jezika in če se zadosti ukvarjata z otrokom, se otrok lahko zadostno nauči obeh jezikov in se pozneje (v šolskih letih), če ima priložnost, izpopolnjuje v obeh, da ima tako rekoč dve materinščini in da se lahko v obeh jezikih enako sproščeno in popolno izraža.

Taka dvojezičnost je posebej pogosta na področjih, kjer se stikata dva naroda, na tako imenovanih dvojezičnih področjih, ki niso zmeraj na državnih ali upravnih mejah, kjer se pridruži še dodatno posebno stanje v šolstvu, uradovanju in tako naprej. Ker sta narodna in državna pripadnost tudi nepogrešljivi kategoriji, se potem tak naravno dvojezičen človek po navadi vendarle iz teh ali onih razlogov po srcu ali po razumu odloči za katero od teh skupnosti in ji potem hote ali nohote posveča več pozornosti.

Še več pa je po svetu tako imenovane neenakopravne dvojezičnosti. Z drugimi besedami: družina z manjšinskim jezikom živi na področju večinskega naroda (recimo slovenska v Avstriji, v Italiji, na Madžarskem ali italijanska v Jugoslaviji in podobno). Tu je potem od celotne državne jezikovne politike odvisno, koliko imajo manjšine možnosti enakovrednega razvoja v obeh jezikih, koliko pa je manjšinski jezik omejen samo na ožje kroge družine in manjšinske skupnosti, in vendar jim njihova narodna zavest in zavednost nalagata zvestobo materinščini.

Še težja je dvojezičnost, kakršna je najpogostejša pri izseljencih, se pravi pri ljudeh, ki kot posamezniki ali kot manjše skupine živijo daleč od matične domovine sredi tujega jezikovnega območja. Tu je stanje popolnoma drugačno. Izseljenčeva družina je s svojo materinščino sama v tujem jezikovnem okolju, tako da jo more uporabljati samo med seboj, v krogu svoje družine, in če je več takih družin vsaj blizu skupaj, se ta krog lahko razširi še nanje.

In ravno tu se pokaže spet svojevrstna vrednota materinščine: človek se najlaže, najbolj sproščeno, najbolj iskreno človeško izraža ravno v nji, zato vsaj za najbolj tihe urice še naprej ohrani svojo materinščino in jo kot tako dragoceno prenaša tudi na svoje otroke.

Janko Moder
(Rodna gruda)

Arbeitskreis: Sozioökonomische Situation der Minderheit – Zentrum und Peripherie

Spodnji članek je eden izmed povzetkov (napravil ga je dr. Albert Reiterer), ki so bili spisani za delovne kroške na dunajskem simpoziju o manjšinski problematiki. Glej tudi poročilo na 2. strani.

Der slowenischen Minderheit in Kärnten ist es in den letzten Jahren in Ansätzen gelungen, aus ihrer jahrhundertalten peripheren Lage, einer Situation der ökonomischen und sozialen Benachteiligung, herauszutreten. Nicht die geringste Ursache dafür liegt in der Bildungsdynamik der letzten Zeit. Sie begann mit der Gründung des Bundesgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt. Für die deutschnationalen Kräfte in Kärnten war dies der Anlaß für neuerliche Attacken auf Positionen der Minderheit: Es gilt, ihr die Wurzeln ihrer Existenz abzuschneiden. Der Angriff auf die gemeinsame zweisprachige Schule unter dem lächerlichen Vorwand des sogenannten „Elternrechtes“ dient dazu, der Minderheit die Integration in die österreichische Gesellschaft bei gleichzeitiger Erhaltung ihrer ethnischen Identität wenn schon nicht unmöglich zu machen, so doch zu erschweren. Sie schickt sich an, ihr nicht selbst gewähltes Ghetto zu verlassen. Nun soll sie wieder zurückgetrieben werden. Hier spielen handfeste wirtschaftliche Interessen ebenso eine Rolle wie der politische Wille reaktionärer Kräfte, die auf Kosten der Minderheit ihre Ziele verfolgen möchten. In diesem Sinn ist der Kärntner Konflikt auch eine Facette der Politik der Entsolidarisierung, die gegenwärtig auf gesamtösterreichischer Ebene ihr Debut gibt. In Kärnten und im Burgenland, in zwei peripheren Regionen, soll allerdings die jeweilige ethnische Minderheit die Kosten dieser Politik vorrangig tragen. Eine Solidarität der deutschsprechenden Mehrheit mit den Sprachminderheiten ist daher mehr als ein Akt des Mitleids. Mit dieser Solidarität wehrt sich auch die deutschsprechende Mehrheit gegen eine Austragung des politischen Konfliktes, dessen Leidtragende und Verlierer auch sie selbst in ihrer Gesamtheit wäre. Eine Lösung des hochgespielten Schulkonfliktes zusammen mit der Minderheit ist also nicht nur ein Zeichen der Toleranz der Mehrheitsbevölkerung; sie wird zum Indiz dafür stehen, wie gut die Österreicher ihre eigenen Probleme der Vergangenheit wie auch der Zukunft zu lösen imstande sind.

Evropski regionalizem

S kulturo čez meje v korist narodnih manjšin

Pred leti sem o evropskem regionalizmu pisal pod naslovom: Realizem ali utvara? Zdaj lahko prepričani ugotovimo, da si je ideja regionalizma uspešno utrla pot v evropski politični in ekonomski prostor. Postala je sestavni del mehanizma za reševanje nakopičenih političnih, ekonomskih in drugih problemov, s katerimi se ubadajo zahodnoevropske države. Posebno mesto v razvijanju ideje regionalizma imajo obmejne dežele.

Veliko število njihovih razvojnih problemov se povezuje s sodelovanjem z obmejnimi področji na drugi strani meje. Zavaljo tega ima njegova „regionalna filozofija“ dve smeri delovanja.

Po eni strani poskušajo reševati življenjska vprašanja, ki se tičejo sedanjosti in bodočnosti prebivalstva, z razvijanjem „regionalnih programov“ na takorekoč vseh področjih njihovega napredka – od prostorskega in ekonomskega planiranja do negovanja manjšinskih in regionalnih kultur ter jezikov. V teh prizadevanjih se nenehno srečujeta „regionalna“ in „centralna“ pristojnost odločanja; vendar prihaja v zadnjih letih v Zahodni Evropi do čedalje večje skladnosti teh dveh polov v večnem procesu „delitve oblasti“.

Po drugi strani pa so obmejne dežele še toliko bolj od onih v „notranjosti države“ naklonjene čezmejnemu sodelovanju. Saj je življenje na mejnih področjih, spričo demokratizacije in homogenizacije

mednarodnih odnosov v Zahodni Evropi, samo od sebe zahtevalo reševanje življenjskih vprašanj prebivalstva z razvijanjem sodelovanja čez mejo.

Delovni dogovor obmejnih dežel

Konec marca 1987 je bila v Zaragoza v Španiji 4. konferenca evropskih obmejnih dežel, ki jo je sklical Evropski svet. Telo Evropskega sveta je stalna konferenca regionalnih in lokalnih oblasti. V njenem okviru delujejo delovna telesa za posamezna vprašanja, ki so pomembna za prebivalstvo evropskih regij in za njihovo povezovanje s sosedi.

V zadnjih letih so se v konferenci lotili tudi občutljivega vprašanja evropskih manjšin. Do jeseni letos bo posebna delovna skupina, katere delo je sedaj še „zaupno“, dala v razpravo predlog evropske konvencije o pravicah manjšin. Čeprav pričakujemo, da bo akcija naletela na nepremagljive ovire v Svetu ministrov (zlasti na nasprotovanje Grčije, Cipra, Francije), bo že javna predstavitev predloga pomenila doslej nezabeležen poseg v „domačo pristojnost“ članic Evropskega sveta.

V Evropskem svetu so nastali tudi mednarodno pravni instrumenti, ki urejajo osnovna načela razvijanja različnih vsebinskih smeri evropskega regionalizma. Evropska okvirna konvencija o čezmejnem regionalnem sodelovanju je že mednarodno pravno obvezujoča za

države, ki so jo podpisale. V njej so zajeta temeljna načela, na katerih se razvija ta sicer zelo široko zastavljena dejavnost obmejnih zahodnoevropskih dežel. Konvencija urejuje bilateralno in multilateralno čezmejno sodelovanje obmejnih dežel. Slednje se danes razvija v več kot 15 regionalnih skupnostih. Med najbolj dejavnimi so Euregio (obmejne dežele ZRN, Nizozemske in Belgije), baselska skupnost na meji med Švico in ZRN, prirejska skupnost (štiri obmejne regije Francije in Španije ter Andora) in nordijski svet (ki združuje skandinavске dežele in deluje izven formalnih okvirov Evropskega sveta). V naši bližini so najbolj znane regionale skupnosti Arge-Alp (avstrijske, italijanske, švicarske in zahodnonemške „alpske“ dežele, občasno pa v njej sodeluje tudi Slovenija) in skupnost dežel „vzhodnoalpskega loka“, ki sega še dalje na francoske obronke Alp. Nekatere od teh skupnosti so ustanovile tudi administrativni aparat za razvijanje posamičnih oblik njihovih dejavnosti.

Državlani Evrope

Na sedežu Evropskega sveta v Strasbourgu so ustanovili dokumentacijski center, ki naj bi nudil informacije in potrebno pravno tehnično pomoč zahodnoevropskim deželam pri razvijanju čezmejnega regionalnega sodelovanja. Očitno je, da delo tega dokumentacijskega centra ne zadostuje, saj so na konferenci v Zaragoza predlagali, da bi v

okviru Evropskega sveta ustanovili študijski center, ki bi vsestransko proučeval to problematiko in nudil s svojimi strokovnimi mnenji potrebno pomoč zainteresiranim deželam. Drugi v Evropskem svetu sprejeti mednarodnopravni instrument, ki se tiče regionalizma, je konvencija o prostorskem regionalnem planiranju. V njej so zajeta temeljna načela, na katerih bi se razvijalo načrtovanje ekonomskega in prostorsko-urbanističnega razvoja zahodnoevropskih regij. Poleg tega pa se ta dokument tiče tudi čezmejnega sodelovanja obmejnih dežel glede teh vprašanj. Te konvencije še ni ratificirala večina 21 članic Evropskega sveta. Podobni dokumenti se nanašajo na specifično problematiko otoških in pribrežnih območij regij. Le-te so doslej že večkrat na posebnih sestankih razpravljale o svojih specifičnih problemih in jih poskušale kot enakopravne postaviti na dnevni red raznih institucij Evropskega sveta.

Konference v Zaragoza se je udeležilo okrog 200 predstavnikov zahodnoevropskih regij in drugih lokalnih institucij in strokovnjakov za posamezna vprašanja.

G. Manthey iz EGS je v svojem predavanju podprl prizadevanja Evropskega sveta na področju regionalizma. Vendar je že takoj na začetku naletel na kritiko nekaterih uglednih udeležencev konference, ki so bili mnenja, da se EGS preveč zapira v svoj lastni krog in ne daje

dovolj možnosti za širše regionalno sodelovanje v Evropi, zlasti z deželami, ki se nahajajo na „obrobju prostora Evropskega sveta“ (omenil je tudi Jugoslavijo) in z vzhodnoevropskimi deželami.

V sklepnem dokumentu so se udeleženci konference zavzeli za razvoj vseh oblik čezmejnega sodelovanja zahodnoevropskih obmejnih dežel, o katerih smo govorili na konferenci. Posebej so poudarili pomen izpopolnjevanja sedanega institucionalnega sistema, ki na vseevropski ravni omogoča to sodelovanje. Pri tem so izhajali iz ugotovitve, da se je sodelovanje med lokalnimi oblastmi in regijami razvilo v „temeljni kamen evropskega združevanja, ki prispeva k oblikovanju državljanskih Evrope“. V uvodu sklepnega dokumenta so poudarili, da je čezmejno sodelovanje prispevalo k varstvu manjšin in etničnih skupin, kar je po mnenju konference pomembno evropsko vprašanje, ki ga je potrebno „še naprej razvijati“. V operativnem delu sklepnega dokumenta pa so poudarili nujnost „neoviranega kulturnega čezmejnega sodelovanja v korist narodnih manjšin in njihove kulturne identitete“, kar pomeni po mnenju konference „dodatno spodbudo za tesnejšo integracijo obmejnih dežel in na ta način tudi evropskih držav“. Za manjšine so tudi pomembna stališča konference glede širjenja sodelovanja na področju izobraževanja (vključno z izmenjavo učiteljev, učencev, študentov itn.), vzajemnega učenja jezikov prebivalcev ob meji in medsebojnega priznavanja diplom.

Silvo Devetak
(Delo, Ljubljana)

Sehr geehrte Frau Minister Hawlicek!

Bestürzt mußten wir von slowenischen Kolleginnen und Kollegen erfahren, daß sie anlässlich Ihres Besuches im zweisprachigen Gebiet am 8. und 9. 4. d. j. (Volksschule Bistrica v Rožu/Feistritz im Rosental, an Zihpoljah/Maria Rain, Bilčovs/Ludmannsdorf) positiv zum sogenannten „Kärntner Pädagogenmodell“ Stellung bezogen haben. Dies scheint uns ein Widerspruch zur Willenserklärung von Bundeskanzler Vranitzky zu sein, in der Kärntner Schulfrage keine Entscheidung gegen den erklärten Willen der slowenischen Volksgruppe zu fällen.

Wie unsere slowenischen Kolleginnen und Kollegen, befürworten auch wir Unterrichtsmodelle, die die Zweisprachigkeit, und somit das Zusammenleben der beiden Volksgruppen fördern. Das sogenannte „Pädagogenmodell“ zielt hingegen auf die Trennung von slowenisch- und deutschsprachigen Schüler/innen ab. Dies wäre eine konsequente Fortführung der bedenkliehen Entwicklung, die seit 1958 zu beobachten ist, daß der Zugang zum zweisprachigen Unterricht erschwert und die slowenische Sprache somit weiter zurückgedrängt wird. Die Sprache ist wichtigste Kulturträgerin eines Volkes. Jede Mißachtung der Sprache ist gleichbedeutend mit der Mißachtung der Volksgruppe und ihrer Kultur.

Wir hoffen, daß Sie, Frau Dr. Hawlicek, noch weitere Schulen im zweisprachigen Gebiet, z. B. die Volksschule Žitara vas/Sittersdorf besuchen werden. Außerdem finden wir es für die endgültige Entscheidung der Kärntner Schulfrage unbedingt erforderlich, daß die Unterrichtsmodelle, die unter Mitwirkung namhafter Pädagogen der Universität für Bildungswissenschaften ausgearbeitet wurden, in Schulversuchen erprobt werden.

Wir appellieren an Sie als Unterrichtsministerin, all diese Entscheidungshilfen in Ihre Überlegungen mit einzubeziehen.

Graz, 1. Mai 1987
Hochachtungsvoll
AHS- und Grundschullehrer aus Graz

Preprečimo povratek v srednji vek...

(nadaljevanje z 2. strani)

heitliche Aktion), v katerih se med drugim zavzema za krepitev celote nemškega jezikovnega prostora in za varovanje neke biološke čistosti! To vsekakor ne more biti slučajnost, tako prof. Seidler, prej že nadaljevanje nacistične agitacije proti manjšinam in zlasti proti Slovincem.

Veiter: Šolski apartheid nadaljnji korak odštevanja Slovencev

O koroškem manjšinskošolskem konfliktu sta nadalje predavala še prof. dr. Gsettnar (univerza Celovec) in as. dr. Hannes Tretter (inštitut za državno in upravno pravo dunajske univerze). Prvi je ocenil vsebinsko in politično argumentacijo protagonistov koroškega pedagoškega modela in ločevanja, drugi se je posvetil tozadevnim pravnim kriterijem. Tako imenovane pravice staršev, je dejal Tretter, ni mogoče prenesti na jezikovna

vprašanja; to potrjuje tudi odločitev mednarodnega sodišča v Den Haagu. Ta pravica je veljavna samo za verske in svetovnonazorske vidike. Če torej kdo na Koroškem – sklicujoč se na pravico staršev – odklanja koedukacijo zaradi svetovnonazorske opredelitve proti slovenščini, potem to ni kaj drugega kot rasizem.

Tudi mednarodno priznani strokovnjak za mednarodno pravo prof. dr. Theodor Veiter se je v svojem predavanju izrekel proti vsaki vrsti apartheida v dvojezični šoli. Restriktivni šolski ukrepi bi imeli vsekakor za posledico nadaljnje nazadovanje števila pripadnikov slovenske manjšine, bili bi torej le nadaljnji korak v koroški praksi odštevanja Slovencev. S tem v zvezi je nakazal, da se Slovenci na Koroškem že od srede prejšnjega stoletja naprej na Koroškem borijo za preživetje. Čeprav na Koroškem in tudi na Gradiščanskem obstajajo organizirane protimanjšinske sile, uradna Avstrija do zdaj ni podvzela poskusa razpustiti te organizacije in tako ustreči predpisom državne pogodbe. Glede manjšinske zaštite je Veiter poudaril, da so izpolnjena samo nekatera določila državne pogodbe, da pa glede topografskih napisov in uporabe slovenščine pred uradi še zdaleč ni vse urejeno. Zakon o narodnih skupinah (VGG) je tozadevno uveljavil celo poslabšanje položaja in nikakor ne ustreza predpisom državne pogodbe, nenazadnje je celo v nasprotju z njenimi določili.

V okviru simpozija so prirediteli vabili tudi na podijsko diskusijo o šolskem vprašanju. Razpravljali so dr. Kirchberger (ministrstvo za pouk), prof. Gsettnar (univerza Celovec), Franc Walter (Socialistična mladina), državni poslanec Smolter Adrian Schatz (predsednik koroške svobodnjaške mladine RFJ). Predstavnika ljudske stranke dr. Mayerja (odvetnik in podpredsednik KHD) ni bilo na diskusiji. Moderator je bil Wolf in der Maur.

Ker na tem mestu ni mogoče podati pregleda nad celotnim potekom več kot dveurnega diskusijskega večera, naj na kratko zabeležimo, da se je razvila zelo zanimiva in kvalitetna razprava. Predstavniki svobodnjakov je zagovarjal ne le pedagoški model Korošcev, marveč tudi dobro znane argumente in predstave Haiderjeve FP. Dr. Kirchberger je žel nekaj pikrih pripomb na račun svojega ministrstva, čes, da se še ni dovolj jasno odpovedalo nemškonalnim zahtevam po ločevanju. On je na to odvrnil, da je tudi ustanovitev nove zvezne pedagoške komisije mogoče tolmačiti kot način odklanjanja.

Navzoča pretežno mlajša publika je močno posegla v razpravo ter nakazala, da se nikakor ne strinja z ravnanjem koroških strank. Šolske problematike naj nikakor ne bi bilo mogoče obravnavati le kot koroški ali zgolj strankarski problem, saj gre za izrecno državno-politično in pedagoško zadevo.

V soboto so strokovni delovni krožki obravnavali posamezne vidike šolskega in manjšinskega problema. Simpozij je bil zaključen z zanimivim in pestrim kulturnim sporedom. Poleg raznih glasbenikov so nastopali in v svojih prispevkih izpričali svojo solidarnost s slovensko manjšino znani avstrijski kabaretiisti Lukas Resetarits, I. Stangl in Josef Hader. Zelo uspešno se je predstavil tudi Jani Oswald z izborom v nemščini prevedenih pesmi.

Celotni potek simpozija je bil posnet na video-trak in bo interesentom na razpolago preko zastopstva fakultete (Geisteswissenschaftliche Fakultätsvertretung), Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju ter Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu.

I. Sch.

Minderheitenschulgesetzgebung

Die vom Kärntner Heimatdienst und der FPÖ begonnene Kampagne gegen die derzeitige Minderheitenschulgesetzgebung hat dazu geführt, daß jetzt auch die Kärntner ÖVP und SPÖ eine Revision der bestehenden gesetzlichen Regelung verlangen.

Eine solche Änderung bedeutet nicht nur die Ablehnung wichtiger schulpolitischer Grundsätze des Parteiprogramms, sondern verstößt auch gegen die demokratischen Grundwerte unserer Gesellschaft und steht im Widerspruch zu der im Staatsvertrag verankerten Verpflichtung zum Schutz der slowenischen Minderheit.

Die Minderheitengesetzgebung ist daher keine Angelegenheit der Kärntner Landespolitik, sondern betrifft alle Österreicher. Die Wiener Bildungskonferenz unterstützt daher die Auffassung von Frau Bundesminister Dr. Hilde Hawlicek, daß eine Änderung der Minderheitenschulgesetzgebung nur mit Zustimmung der betroffenen Minderheit möglich ist. Die Wiener Bildungskonferenz erwartet vom Bundesparteivorstand sowie vom Klub der sozialistischen Abgeordneten und Bundesräte eine entschiedene Zurückweisung der von FPÖ-Obmann Haider initiierten Verhetzungskampagne gegenüber der slowenischen Volksgruppe.

Um bessere nachbarstaatliche Kontakte und den Abbau von Vorurteilen gegenüber Angehörigen anderer Völker beschleunigen, schlägt die Wiener Bildungskonferenz ein Förderungsprogramm für Fremdsprachenunterricht in der Sprache des jeweiligen Nachbarstaates eines Bundeslandes vor.

(Dieser Antrag des Bezirksbildungsausschusses Ottakring wurde bei der Wiener Bildungskonferenz am 8. Mai 1987 einstimmig beschlossen).

RADIO-TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

Petek, 15. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Dragulji 7. celine – 9.30 Ruščina – 10.00 Šolska oddaja – 10.15 Avstrijska državna pogodba – 10.30 Podoželski zdravnik – 12.00 Poročila in ozadja – 13.00 Poročila – 16.05 Otroška oddaja – 17.05 Risanka – 17.30 Pirati v trsu – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi, družinska oddaja – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Stari – 21.15 Modna revija – 21.25 To so bili časi – 22.10 Prizgodovina kinematografije – 23.40 Feniks na ogalu, TV-film.

Sobota, 16. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Angleščina – 9.35 Francoščina – 10.05 Ruščina – 10.35 Medigra, ameriški film – 11.40 Ptičji svet Avstralije – 12.05 Priče časa – 13.00 Poročila – 14.35 Ribič ob Heiligensee, nemški film – 16.00 Ostržek – 16.25 Okoli sveta – 17.05 Abeceda športa – 17.30 Odkritja in izumi – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Tedenski pregled sporeda – 18.25 Veselo v soboto – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 19.55 Šport – 20.15 Bombnik, italijanski film – 21.55 Cantabile in Concert – 22.50 Elita ubijalcev, ameriški film.

Nedelja, 17. 5.: 10.15 Kongres lahko spet pleše – 11.00 Pogovor z novinarji – 14.10 Ognjeni pas, ameriški film – 15.50 Risanka – 16.15 Listamo v slikanici – 16.35 Lutkovna oddaja – 17.00 Hannah v tujini – 17.30 Helmi, prometna vzgoja za otroke – 17.40 Klub seniorjev – 18.25 Poglej in uganj – 18.30 Mi, družinska oddaja – 18.50 Loto, žrebanje – 19.00 Slike iz Avstrije – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Šport – 20.15 Pet minut pred nič – 20.30 Večerna slavnost na Dunaju – 22.45 Nočni studio – 23.45 Poročila.

Ponedeljek, 18. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Dragulji 7. celine – 9.30 Avstrijska kuhinja – 10.00 Proizvodnja elektrike – 10.15 Šolska oddaja – 10.30 Ribič ob Heiligensee, nemški film – 11.55 Očarljivi ptičji svet – 12.00 Iz parlamenta – 13.00 Poročila – 16.05 Risanka – 16.30 Otroška oddaja – 17.05 Risanka Walt Disneyja – 17.30 Zgodbe s Floride – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi, družinska oddaja – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Kuharski mojstri – 21.15 Miami Vice – 22.00 Nekoč – 22.05 Iskanje sledov: Romani, Germani in Slovani na Nižnjem Avstrijskem, dokumentacija – 22.55 Jason King – 23.45 Poročila.

Torek, 19. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Dragulji 7. celine – 9.30 Francoščina – 10.00 Varčevanje – 10.15 Ogenj in luč – 10.30 Ognjeni pas, ameriški film – 12.10 Šport – 13.00 Poročila – 16.05 Risanka – 16.30 Otroška oddaja – 17.05 Čebelica Maja – 17.30 Oddaja z miško – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi, družinska oddaja – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.03 Šport – 20.15 Inozemski report – 21.08 Poglej in uganj – 21.15 Izobčenec, 5. del – 22.15 Knjižna oddaja – 23.00 Na cestah San Franciscas – 23.45 Poročila.

Sreda, 20. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Dragulji 7. celine – 9.30 Francoščina – 10.00 Na odru: od rokopa do premiere – 10.15 Kaj lahko postanem? – 10.30 Naša mala farma – 11.15 Zemlja – 11.25 Ob jezeru pelikanov, živalski svet v makedonskem narodnem parku – 12.10 Inozemski report – 13.00 Poročila – 16.05 Rdeči panter – 16.30 Lutkovno gledališče – 17.05 Risanka – 17.30 Obalni piloti – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi, družinska oddaja – 19.00 Avstrija danes –

SLOVENSKI VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza Slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tavriser Straße 16.
Uredništvo in uprava: 9020 Celovec, Tavriser Straße 16.
Telefon (0 42 22) 51 43 00-30/31/32/33
Teleks 42 20 86 sndk a
Tisk: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.
Zastopstvo za Jugoslavijo: ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana.

19.30 Čas v sliki – 20.03 Šport – 20.15 Smrtni strah, veseloigra J. N. Nestroya – 22.35 Filmski festival v Cannesu – 22.55 Nekoč – 23.00 Kotan.

Četrtek, 21. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Dragulji 7. celine – 9.30 Dežela in ljudje – 10.00 V odpadkih so surovine – 10.30 Skrivnost dame v črnem, ameriški film – 12.15 Klub seniorjev – 13.00 Poročila – 16.10 Risanka – 16.30 Otroška oddaja – 17.30 Zgodba plemenitega konja – 17.55 Otrokom za lahko noč – 18.00 Slike iz Avstrije – 18.30 Mi, družinska oddaja – 19.00 Avstrija danes – 19.30 Čas v sliki – 20.03 Šport – 20.15 Nekoč – 21.15 Komične zgodbe – 21.50 Nogomet in toto – 22.50 Odpusti nam naš dolg, TV-film iz Irske.

AVSTRIJA 2

Petek, 15. 5.: 16.30 Hotel – 17.15 Z železnico skozi Afriko, 2. del – 18.00 Tedenski obzorik – 18.30 Primeri Harryja Foka – 19.15 Nekoč – 19.30 Čas v sliki – 20.15 Naš mož v Mehiki, dokumentacija – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne vesti – 21.45 Šport – 22.20 Plamenčeva dolina, ameriški film – 23.40 Jason King.

Sobota, 16. 5.: 14.00 Tedenski pregled sporeda – 14.25 Nekoč – 14.30 Rossini v Parizu – 16.00 Iz parlamenta – 17.00 Roza in Rozalind, 2. del – 17.45 živali iščejo dom – 18.00 Panoptikum – 18.25 Nogomet – 19.00 Za prijatelje filma – 19.30 Čas v sliki – 19.55 Novo v znanosti – 20.15 Hamlet, angleški film – 22.40 Sto mojstrov – 22.50 Šport.

Nedelja, 17. 5.: 9.00 Poročila – 9.05 Rdeči panter – 9.30 Zaprite usta in odprite oči – 10.20 Bombnik, italijanski film – 12.00 Koncert – 13.00 Športno popoldne – 16.55 Imate radi klasično? – 17.40 Velikih deset – 18.25 Poglej in uganj – 18.30 Brez nagobčnika – 19.25 Akcija Otroške pomoči – 19.30 Čas v sliki – 19.50 Zadeva za ljudskega odvjetnika – 20.15 Kraj zločina – 21.55 Dinastija – 22.40 Nekoč – 22.45 Šport – 23.05 Mednarodni jazz – 23.55 Poročila.

Ponedeljek, 18. 5.: 17.30 Fizika – 18.00 Lindenstraße – 18.30 Primeri Harryja Foka – 19.15 Nekoč – 19.30 Čas v sliki – 20.03 Novo v znanosti – 20.15 Podoželski zdravnik – 21.08 Kuharski mojstri – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne vesti – 21.45 Šiling – 22.05 To je moja dežela, ameriški film.

Torek, 19. 5.: 17.00 V odpadkih so surovine – 17.15 Kaj lahko postanem? – 18.00 Vroči obladi in mrzli nalivi – 18.30 Primeri Harryja Foka – 19.15 Nekoč – 19.30 Čas v sliki – 20.03 Novo v znanosti – 20.15 Crazy-Show – 21.00 Novo v kinu – 21.08 Poglej in uganj – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne vesti – 21.45 Klub 2.

Sreda, 20. 5.: 17.00 Naše okolje – 17.30 Dežela in ljudje – 18.00 Severnjaški živalski svet – 18.30 Primeri Harryja Foka – 19.15 Nekoč – 19.30 Čas v sliki – 20.03 Novo v znanosti – 20.15 Poročila in ozadja – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne vesti – 21.50 Kavarna Central.

Četrtek, 21. 5.: 17.30 Čuda iz angleških vrtov – 18.00 Francoska kuhinja – 18.30 Primeri Harryja Foka – 19.15 Nekoč – 19.30 Čas v sliki – 20.03 Novo v znanosti – 20.15 Poročila in ozadja – 21.15 Čas v sliki – 21.35 Kulturne vesti – 21.50 Kavarna Central.

SLOVENSKO ODJAJ AVSTRIJSKEGA RADIA VSAK DAN OD 18.10 - 19.00

Petek, 15. 5.: Duhovni večer s Borovlje
Sobota, 16. 5.: Duhovni nagovor
Propad glasbene tradicije
v Slov. Plajberku
Nedelja, 17. 5.: Od pesmi do pesmi
od srca do srca v živo z Borovlj
Ponedeljek, 18. 5.: Pričevanja – 11.
Dr. Pavle Zablatnik: Slovenski
duhovnik v tisočletnem rajhu

„Srečanje v Borovljah“

Pod tem geslom prireja koroški ORF študio v Borovljah ta teden težiščni spored, v katerem skuša zajeti splošno in specifično podobo občine. Tudi slovenski oddelk koroškega študia sodeluje pri nekaterih prireditvah; tako npr. v petek 15. 5., ko je na sporedu prireditev „Guten Abend Freunde – Dober večer prijatelji“ v veliki občinski dvorani. Med drugim sodelujejo ansambel „Drava“, mladinski zbor Borovlje ter sestrski Danica in Jožica Čertov (začetek ob 20.30). V soboto 16. 5. sledi literarno branje Janija Oswalda in Wolfganga Lhotskega (začetek ob 18.30, v gradu Voigt). V nedeljo, 17. 5. pa bo slovenska oddaja „Od pesmi do pesmi – od srca do srca“, ki jo bosta oblikovala v živo Danica Urschitz in Marjan Velik. V veliki občinski dvorani bodo sodelovali ansambel „Drava“, moški zbor Borovlje, trio „Drava“, Plajberški kvartet in trio Oraže (začetek ob 18.10). Vstop je vedno prost.

LJUBLJANA

Petek, 15. 5.: 10.00 Tednik – 11.00 Svet na zaslonu – 11.40 Mednarodna obzorja – 12.20 Sonce in senca – 14.45 Teletekst – 15.00 Tednik – 16.00 Svet na zaslonu – 16.40 Mednarodna obzorja – 17.20 Poročila – 17.25 Makedonske ljudske – 17.55 Dolga bela sled, 2. del – 18.25 Več veselja z vrtom – 18.45 Risanka – 19.00 Danes: Obzorik – 19.26 Vreme – 19.30 Dnevnik – 20.05 Zahodni sen, 1. del – 21.00 Po sledovih Slovencev v svetu: Za kruhom, dokumentarna oddaja – 21.40 Rezerviran čas – 22.15 Dnevnik – 22.30 Delo na črno, angleški film.

Sobota, 16. 5.: 7.45 Teletekst – 8.00 Poročila – 8.05 K. Brenkova: Deklica Delfina in lisica Zvitorepka – 8.20 Radovedni taček – 8.35 Pamet je boljše kot žamet – 8.40 Ko je pomlad: deklica in zajček – 9.10 Zadnje poletje otroštva, 5. del – 9.40 Tedenski zabavnik – 10.40 Plesalec – 11.30 Jugoslovanska teveteka: Državljan pokorni – 16.30 Poročila – 16.35 Karantena, sovjetski film – 17.55 Dokumentarna oddaja – 18.25 Da ne bi bolelo – 18.45 Risanka – 19.00 Danes: knjiga – 19.26 Vreme – 19.30 Dnevnik – 19.50 Zrcalo tedna – 20.15 Slavnostna prireditev ob 20. obletnici folklorne skupine Emona – 21.50 Dnevnik – 22.05 Popolni petek, angleški film – 23.35 V pričakovanju jutrišnjega dne.

Nedelja, 17. 5.: 8.50 Teletekst – 9.05 Poročila – 9.10 Živ žav – 10.05 Lutke in lutki – 10.10 Dolga bela sled – 10.40 V pričakovanju jutrišnjega dne – 11.25 Koroška poje – 12.00 Kmetijska oddaja – 13.00 Poročila – 16.00 Flandrijski lev, 2. del – 16.50 Poročila – 16.55 Srečajva se v St. Louisu, ameriški film – 18.45 Risanka – 19.00 Danes: kino, turistični nagelj – neža – 19.26 Vreme – 19.30 Dnevnik – 20.05 Dnevnik Gorčina Vukobrata, 1. del – 21.05 Zdravo.

Ponedeljek, 18. 5.: 10.00 Zrcalo tedna – 10.20 Banderolo, ameriški film – 16.45 Teletekst – 17.00 Zrcalo tedna – 17.20 Poročila – 17.25 Radovedni taček – 17.40 Pamet je boljše kot žamet – 17.45 Zadnje poletje otroštva, 6. del – 18.15 Naša pesem – 18.45 Risanka – 19.00 Danes: Obzorik – 19.26 Vreme – 19.30 Dnevnik – 20.05 Na robu divjine, 3. del – 20.55 Omizje.

Torek, 19. 5.: 10.00 Šolska TV – 11.00 Jezikovni utrinki – 11.05 Angleščina – 11.35 Francoščina – 15.55 Teletekst – 16.10 Mozaik – 17.15 Poročila – 17.20 Čebelica leti z neba – 17.35 Tedenski zabavnik – 18.45 Risanka – 19.00 Danes: Obzorik – 19.26 Vreme – 19.30 Dnevnik – 20.05 Ženski servis, angleška drama – 21.05 Integrali – 21.45 Dnevnik – 22.00 Žica, balet.

Sreda, 20. 5.: 10.00 Mostovi – 10.30 Ženski servis, angleška drama – 16.40 Teletekst – 16.55 Mozaik – 17.25 Poročila – 17.30 Ko je pomlad: Kadar kupuješ hlače – 17.55 Japonske pravilice: Deklica z vžigalicami – 18.15 Živalski svet, poljudnoznanstvena oddaja – 18.45 Risanka – 19.00 Danes: Obzorik – 19.26 Vreme – 19.30 Dnevnik – 20.05 Ženski servis, angleška drama – 21.05 Integrali – 21.45 Dnevnik – 22.00 Žica, balet.

Četrtek, 21. 5.: 10.00 Šolska TV – 11.00 Anne 1000 dni, angleški film – 15.55 Teletekst – 16.10 Mozaik – 17.10 Poročila – 17.15 K. Brenkova: Deklica Delfina in lisica Zvitorepka – 17.30 Pisma iz TV klobuka – 18.15 Čas, ki živi: Med smrtjo in življenjem – 18.45 Risanka – 19.00 Danes: Obzorik – 19.26 Vreme – 19.30 Dnevnik – 20.05 Tednik – 21.10 Narasčujoče vode, 1. del – 22.15 Dnevnik.

Petek, 22. 5.: Koroški liki: 30 let
Zvezne gimnazije za Slovence
(dr. Vospemik)
Jezikovni pogovor (prof. Messner)

Slovenska študijska knjižnica

„Velika ilustrirana“ enciklopedija“

Velika ilustrirana enciklopedija je zbirka večih poljudno-znanstvenih knjig, ki z barvnimi risbami nudijo poleg tekstovne obrazilne tudi vizualni prikaz opisanih pojmov in fenomenov. Izvirne izdaje teh knjig so izšle v angleščini kot Mitchell Beazley Encyclopaedias.

Človek in stroji

je izbrana knjiga o človekovih tehnoloških izkušnjah, o njegovih poskusih in uspehih – Lj.: Mladinska knjiga – 127 str.

Človeško telo

je zanimiva knjiga o človekovem izvoru in razvoju, o njegovih fizičnih in duševnih podobah – Lj.: Mladinska knjiga – 199 str.

Naš dom Zemlja

zanimivi in pomembni podatki o našem planetu – Lj.: Mladinska knjiga – 123 str.

Nebo in zvezde

najzanimivejši podatki o sestavi vesolja, od meseca do najbolj oddaljenih galaksij, in o človekovem napredku v kartiranju in raziskovanju vesolja – Lj.: Mladinska knjiga – 143 str.

Rastline in nevretenčarji

vsebuje zanimive informacije o svetu rastlin in nevretenčarjev, od cvetic in dreves do enoceličnih bitij in žuželk – Lj.: Mladinska knjiga – 120 str.

Razvoj znanosti

nas informira o natanku in razvoju glavnih znanstvenih vej – Lj.: Mladinska knjiga – 159 str.

Sodobna tehnologija

vsebuje zanimive podatke o zgodovini in razvoju svetovnih transportnih sistemov in različnih komunikacijskih sredstev – Lj.: Mladinska knjiga – 144 str.

SSK ima svoje prostore v Mladinskem domu, Mikschalle 4. Knjižnica dobiva od leta 1974-75 ves obvezni izvod SR Slovenije. Poleg tega zbiramo tudi tako imenovano avstrijsko slovenico. Knjige so zelo različne vsebine in so namenjene vsem starostnim stopnjam in poklicnim skupinam. Prav gotovo bodo tudi VAS nekatere zanimala.

Knjižnica posluje:
v ponedeljek in torek od 10. do 18. ure
v sredo, četrtek in petek od 8. do 16. ure

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

Slovenski atletski klub brani drugo mesto: Z disciplinirano igro zagotovili zmago!

Zadnjo soboto je moštvo Slovenskega atletskega kluba moralo nastopiti v Treibachu proti ekipi, ki je poskrbela že za večkratno presenečenje (pozitivno in negativno) v letošnjem prvenstvu. SAK pa si je povrh zastavil tudi še kar cilj, da obvaruje svoje drugo mesto na lestvici, katero so si slovenski nogometaši priborili šele prejšnji vikend po dveh zmagah proti Trgu in Mölltalu. Zato je prišel SAK na igrišče z močno defenzivno taktiko, igral je le z dvema napadalcema (Luschnik in Velik), zato pa z ojačano sredino (Mario Pihorner se je koncentriral bolj na defenzivne naloge) ter konsekvantnim pokrivanjem (Kreutz, Ramšak).

Strelec odločilnega gola: Lojze Sadjak

Kljub defenzivni taktiki je SAK že od vsega začetka pokazal, da tega dne ne bi bil zadovoljen z eno točko: iz okrepljene obrambe so slovenski igralci vedno spet prišli nevarno pred nasprotnikova vrata, toda predvsem na začetku so imeli tudi igralci SAK velike težave z igriščem, ki ni dopuščalo umirjene igre po tleh, tako da so šle žoge povečini visoko v kazenski prostor. Prav iz ene take akcije je padel tudi odločilni gol na tekmi: Marjan Velik je streljal z desne močno in visoko v kazenski prostor, tam je čakal Mario Pihorner, katerega sta v takih akcijah pokrivala kar dva nasprotnikova igralca, vsi trije so zgrešili in tako je prišel do žoge Lojze Sadjak, ki je z direktnim strelom premagal vratarja Treibacha – 1:0 za SAK.

V drugem polčasu so domačini seveda še skušali izenačiti, toda obramba SAK je bila zanesljiva, če pa je le prišel še kak strel na vrata, ga je Dalanovič suvereno obranil. V protinapadih pa so se odpirale seveda tudi

še za SAK lepe priložnosti, toda tudi vratar domačinov se je večkrat izkazal, saj je med drugim obranil tudi tri proste strele Velika. Največjo priložnost pa je napravil Mario Pihorner kar brez vratarjevega posredovanja: v kazenskem prostoru je bil sam pred vratmi, toda žogo je streljal daleč čez gol.

Končni izid tekme v bistvu ustreza poteku igre, sploh pa še, če upoštevamo zares konsekvantno in disciplinirano igro SAK-ove obrambe in sredine. Taka igra si vsekakor zasluži uspeh in tokrat je pripadal slovenskim igralcem, med katerimi je težko izpostaviti kakega posameznega igralca; toda Lojze Sadjak ni dal le odločilnega gola, temveč je tudi sicer dobro izkoriščal prostor med obrambo in napadom, saj sam ni imel neposrednega nasprotnika. Vsekakor pa je bila to tudi važna zmaga, saj postaja tako mesto za avstrijski pokal vedno bolj realistično, razen tega pa je bila ta zmaga gotovo tudi dobra reklama za naslednjo tekmo proti Pliберку.

Postava SAK: Dalanovič; F. Sadjak, Certov, A. Sadjak; Ramšak, Kreutz, Wölbi, Pohorner; Velik, Luschnik.

Stanje v koroški ligi:

Poleg SAK sta ta vikend zmagala tudi Lienz in WAC, tako da se na vrhu lestvice ni nič spremenilo. Lienz (1:0 v Mölltalu) vodi pred SAK-om (-4 točke) in WAC (3:0 proti Šmohorju). Trg je v Matreiu igral 1:1, prav tako pa si je le eno točko priboril Pliберку proti Brnci (2:2). VSV je premagal Mostič s 3:0 in se spet povzpел na osmo mesto.

jejo z izključitvami. Tokrat je moral z igrišča Weitzer. Brez gola proti zadnjemuvrščenemu je slab izkupiček.

Klopinj – Reichenfels 4:1. Sele v drugem delu so Klopinjčani popolnoma zrušili odpor močnega novince. Zaradi poraza Kapelčanov pa Fera in Co. spet lahko upajo na naslov.

Globasnica – Podkarnos 1:1. Globašani ponovno niso navdušili. Podkarnos, ki se bori – zaenkrat uspešno – proti izpadu, je dolgo vodil, nazadnje pa so domačini z golom Blažaja le zaslužen izenačili.

Wölfnitz – Bilčovs 2:4. Bilčovski napad spet daje gole! Tokrat kar štiri. Koliko jih bo proti vodčemu Oberglanu? Navijači že nestrpno čakajo.

Kotmara vas – Vetrinj 1:1. Kotmirčani so še naprej neporaženi, čeprav je bil Vetrinj nevarnejši. Holzer je dal gol tik pred koncem tekme.

Drugi razred

Galicija – Kriva vrba 2:1. Reinwald neprenehoma strelja gole in Galicija nadaljuje pot v prvi razred.

Zvabek – St. Michael/Lav. 2:1. Z dvema goloma je Šumper poskrbel za peto zmago v sezoni in Zvabek bo vsekakor dosegel največje število točk odkar sodeluje v prvenstvenem tekmovanju.

Osebn komentar po igri

Danes:
Marjan Velik

”Kaže, da ste spet našli svojo formo. Tudi disciplina je v redu. Bo naslov prvaka še možen?”

Realističnih izgledeov po mojem nimamo več, ker Lienz zelo dobro igra, povrh tega pa ima tudi še srečo. Razen tega imajo za zadnja kola boljši žreb, tako da ne verjamem, da bi jim še spodletelo. Kar pa se naše igre tiče, mislim, da smo spoznali, kako važno je, da se točno držimo taktičnih navodil našega trenerja. Se posebej pa bi rad izpostavil dejstvo, da igra naša obramba v zadnjem času izvrstno, tako da se res lahko zanesemo nanjo.

Mesto za pokalno tekmovanje pa je očitno zagotovljeno. Že kaj razmislijate o okrepitevah za naslednjo sezono?

Seveda že vsi razmišljamo o naslednji sezoni, predvsem pa odbor in trener. Dokončnega še ne morem povedati, vsi pa pričakujemo, da bo trener ostal. Predvsem tudi zaradi tega, ker že na raznih igriščih opazuje morebitne ojačitve za SAK. Prepričan sem, da se bo potegoval za tega ali onega igralca.

Zdaj sledi tekma proti Pliберку. Vedno so bili trd oreh. Je pričakovati kaj posebnih emocij?

Mislim, da ne, čeprav je seveda vedno posebej zanimivo, ker prihaja tudi doberšen del naših igralcev iz Podjune. V tem je seveda nekaj posebne, "napetosti"; jasno pa je tudi, da se bo Pliберку hotel oddolžiti za poraz, katerega so morali priznati v jesenski tekmi. Vsekakor bo to napeta igra, mislim pa, da bo naša obramba spet dobro igrala in da bomo zmagali.

Indijanci za bojkot olimpijskih iger 88

Še pred nekaj leti jih nihče ni poznal: Lubicon-Cree-Indijanci iz Alberta (severna Kanada). Tako nepoznani so bili, da jih je „pozabila“ celo zemljiško-pravna komisija. To jih danes ogroža v obstoj, saj na področju teh Indijancev že sedem let črpajo nafto. Preganjajo jih iz njihovih ut, vse živali so ušle, kar pomeni za indijanske lovce gospodarski propad. Nekoč so bili neodvisni, danes pa jih kar 90 odstotkov od 457 Lubicon-Cree-Indijancev živi od socialne pomoči. Tako so postali problemi z alkoholizmom in s samomori za te Indijance kar vsakdanji, medtem ko na njihovi zemlji črpajo dnevno nafte v vrednosti enega milijona ameriških dolarjev.

Lubicon-Cree-Indijanci zato pozivajo skupno z Združenjem za ogrožene narode na bojkot zimskih olimpijskih iger, ki bodo leta 1988 v kanadskem mestu Calgary.

Hajduk osvojil pokal

Moštvo Hajduka iz Splita je v finalni tekmi za naslov jugoslovanskega pokalnega zmagovalca v nogometu imelo dosti težav, preden je premagalo tekmece Reko. Po 90 minutah, pa tudi po podaljku so Rečani držali zaslužen remi – 1:1. Sledilo je torej streljanje enajstmetrov, v katerem je Hajduk zmagal 10:9. Rezervni vratar Hajduka Varvodić je obranil kar tri enajstmetrovke. Dobra zamenjava torej, saj je Varvodić prišel šele v 119. minuti na igrišče.

Vrh Blegoš, svečano okrašenega z v vetru plapolajočimi zastavami, so se zbrali veseli ljudje s petjem ob spremeljavi harmonike. Kljub lepemu vrgrednemu dnevu razgled ni bil najboljši, videli so se samo bližnji hribi Kropivnik, Ratitovec, Porezen in lepe vasice, posejane po dolinah in obronkih.

Naše planince sta zastopala predsednik Franci Kropivnik in nekdanji predsednik Lubo Urbajs. Pohoda sta se udeležila s tržiški planinci. Na povratku so obiskali še pravljčni kraj s cerkvijo in kmetijo, imenovan Na Gori. Temu kraju se res ne čudimo, da so ga izbrali za snemanje znanega slovenskega filma Cvetje v jeseni. Ustavili pa so se tudi na Visokem pri Tavčarjevem domu. Že sam množični pohod na Blegoš je prepričljiv dokaz, kakšen velik poudarek dajejo ljudske množice dnevu zmage nad fašizmom. Pri nas na Koroškem pa se na žalost še vedno najdejo ljudje, ki objokujejo ta dan, ko so izgubili vojno. O kakšni osvoboditvi izpod fašizma pa le redkokdaj kaj slišimo.

Slovenski šahisti podlegli državnemu ligašu

Čeprav so se v prvih dveh kolid koroškega pokalnega tekmovanja dogajale neverjetne stvari, čudeža v tretjem kolu le ni bilo. SSZ Cartrans je izpadla proti celovškemu veleklubu KSV Raiffeisen, ki ima moštvi v državni ligi in koroški zgodnji ligi.

Temu ustrežna elo-števila so imeli šahisti na nedeljski tekmi. Povprečje Celovčanov je bilo 2115, Cartranžani pa so prišli samo na 1875. Da so se slovenske ekipe kljub temu bali, so KSV-jevci priznali s tem, da je prvič v pokalu igral na prvi deski mojster FIDE (mednarodne šahovske zveze) mag. Kurt Petschar, ki sicer šahira samo v državni ligi!

Enkrat je Lojz Gallob že šahiril z njim – in sicer na koroškem prvenstvu posameznikov pred kakšnimi desetimi leti. Takrat je Petschar še podlegel, v nedeljo pa mu je uspela revanša: v končnici je bil Petschar-jev lovec močnejši od Gallobovega skakača. Zaradi šibkega obvladanja končnic je Franci Rulitz tokrat napravil remi proti mojstrskemu kandidatu dr. Altricherju. Tudi za Kolterja je bila končnica usodna in čeprav se je hrabro branil, je moral Legatu le kloniti.

Za Cartrans je točkoval edinole Gorazd Živkovič. Proti Turianu je imel vseskozi nekoliko ugodnejšo pozicijo, a za zmago ni zadostovalo. Otalo je pri remiju in končni izid se je glasil 3,5:0,5. Živkovičeva zasluga je, da so Cartranžani dosegli cilj, ki je za to tekmo bil, da ne bi smeli zgubiti 0:4, vsak drugi izid proti temu moštvu pa bi bil že uspeh. Torej kljub porazu še zadovoljiv zaključek letošnje šahovske sezone za Slovensko športno zvezo!

Poleg KVS-a sta v četrtfinale pokalnega tekmovanja prodrli med drugimi tudi Deisingerjeva Pošta in ASKÖ Bekštanj. Pari 4. kola: ASK – KSV, Pošta – Poreče, SG Wolfsberg – Bekštanj, Admira Beljak – Trg.

Lojz Gallob

Franci Rulitz

Gorazd Živkovič

Branko Kolter

Klagenfurter Schachverein – SSZ Cartrans 3,5:0,5
FM Kurt Petschar (2254) – Lojz Gallob (1939) 1:0, MK Ulrich Altrichter (2132) – Franci Rulitz (1934) 1:0, Hans Turian (2082) – Gorazd Živkovič (1908) remi, Harald Legat (1994) – Branko Kolter (1726) 1:0.

31. Pohod po poteh partizanske Ljubljane

S petih štartnih mest je v soboto odšlo več kot 42 tisoč pohodnikov na spominski pohod „Po poteh partizanske Ljubljane“. Letošnji 31. pohod je dokazal, da se je prireditve vrasla v sreča Ljubljančanov in tudi številnih gostov, ki leto za letom prihajajo v Ljubljano, da bi prehodili pot, ob kateri je mesto heroj nekoč obdajala boveda žica.

Osrednja slovesnost je potekala na Trgu revolucije, bila je v znamenju mladosti, saj je bila povezana z zaključkom 25. jubilejne Kurirčeve pošte, prireditve, ki že četrto stoletja povezuje šolarje Slovenije. Ob tej

dejavnosti prehajajo tradicije narodnoosvobodilnega boja iz roda v rod.

V tekmovalnem delu Pohoda so izvedli tudi „šafetni tek bratstva in enotnosti“ ter „šafeto zmage“, dodatno pa tudi „tek prijateljstva“, katerega se je udeležilo 54 tekačev in 24 mestnih reprezentanc iz enajstih držav. Pri posameznikih je zmagal izvrstni tekač Oleg Strizakov iz Tbilisija (SZ), v ekipnem tekmovanju pa so zmagali člani reprezentance iz Kijeva pred Prago in Madridom. Tekmovalcev iz Avstrije ni bilo na štartu.

Rešitev šahovske naloge št.: 19

1. Lg7!! Izenaden kombinacijski udar, ki ima cilj prisiliti črnega kralja na polje h4. 1...Th4: 2.Dh4: Sedaj pa sledi še žrtve bele dame. 2...Kh4: 3.Lf6+ g5 4.Lc3!! Na šahovnici je nastal zanimiv položaj. Beli črnapoljni lovec ima pod kontrolo ključne točke e1 in e5, tako da črna dama ne more braniti vseh matnih groženj. beli grozi 5.Lel+ mat, v kolikor se dama umakne na polje a2 ali c2. Na 4...Df2 pa sledi 5.Lc5! ter po umiku črne na polje e2 6.Lg3 mat, na 5...De1 pa 6.g3 mat. Prav tako ne gre 4...g4 zaradi 5.Lf6 mat. Vse to grožnje so prisilile črnega, da se je vdal. V zaključni poziciji na šahovnici je tokrat lovec močnejši od dame!

S. Kovač

Blegoš: proslava zmage nad fašizmom

Za obletnico zmage nad fašizmom prireajo planinska društva Gorenja vas, Sovodenj in Žiri vsako leto, tokrat že enajstič, pohod na Blegoš. Udeležila sta se ga tudi zastopnika Slovenskega planinskega društva Celovec. Blegoš je gora zahodno od Škofje Loke med Selško in Poljansko dolino. Zahodno pod vrhom na Leskovski planini je lepa planinska postojanka, kjer je bila velika slovesnost z okoli 2000 udeleženci, med njimi častni predsednik Planinske zveze Slovenije dr. Miha Potočnik in visoki politični predstavniki republike Slovenije.

Proslava pri koči pod Blegošem

Športni termini

Namizni tenis – Namizni tenis – Namizni tenis

15. 5. DSG Seč/Zell II – ASKÖ Rosenbach
(z naslov prvaka v 3. razredu)

Borovlje, 18.30

Nogomet – Nogomet – Nogomet – Nogomet

16. 5. SAK – Pliберку
16. 5. Gospa sveta – Kotmara vas
16. 5. Sinča vas – Žitara vas
16. 5. Železna Kapla – Zrelec
17. 5. Šmihel – Ruda
17. 5. Šmarjeta – Galicija
17. 5. Hodiš – Bistrica v R.
17. 5. Bilčovs – Oberglan
17. 5. Globasnica – Klopinj
17. 5. Maria Rojach – Zvabek

ASV-igrišče, 17.30
Gospa sveta, 18.00
Sinča vas, 18.00
Železna Kapla, 18.00
Šmihel, 17.00
Šmarjeta, 17.00
Hodiše, 17.00
Bilčovs, 17.30
Globasnica, 17.30
Marija Rojach, 17.30

Razno – Razno – Razno – Razno – Razno – Razno

23. 5. Občni zbor Slovenskega športnega društva „Obir“

gost. Lesnik, 20.00